

Jogirodalom.

Dr. Imling Konrád: A végrehajtási törvény magyarázata. 5. kiadás. Budapest. Franklin társulat.

Dr. Márkus Dezső: A házi fegyelem joga. „A nő és a társadalom“ cz. folyóirat jun. 1. számában.

Jászi Victor: A magyar közigazgatási jog alapvonalai: Debreczen. Hegedüs és Sándor. Ára 9 K.

Dr. Virágh Gyula: A férj, feleség és a gyermek jogviszonyai. Budapest. Athenaeum. Ára 2.40 K.

Sándor Aladár: A kiskorú jogairól és kötelességeiről. Budapest. Grill. Ára 5 K.

Dr. Almási Antal: A tilos cselekmény a magánjogban. Budapest. Grill. Ára 6. K.

Dr. Huszár Elemér: Egyházjogi dolgozatok.

Dr. Boer Elek: Közigazgatási bíráskodás. Budapest. Grill.

Hármas mutató a magyar igazságügyi írott jog forrásairól. Budapest. Grill.

Dr. Liebmann Ernő: A saját ténybe ütköző kifogás és bírói gyakorlatunk. Budapest.

Dr. Diószegi Győző: Újabb törvényeink nemzeti jellege.

*

Sander: Das zivilgerichtliche Verfahren ausser Streitsachen nach dem öst. Rechte. Wien, Perles.

Weissler: Reichsarchiv, Sammlung des gesammten Reichsrechtes. Leipzig. Pfeffer.

Franz: Das deutsche Notariat nach Reichsrecht. Leipzig. Dieterich.

Wagner: Bureaubuch des Rechtsanwaltes und Notars. Berlin. Heymann.

Ihering: Briefe und Erinnerungen. Berlin. Müller.

W. Erben: Urkundenlehre. I. München. Oldenbourg.

KIR. KÖZJEGYZŐK KÖZLÖNYE

Folyóirat a perenkivüli törvénykezés és a közjegyzői gyakorlat számára.

ELŐFIZETÉSI ÁR:	Szerkeszti: DR. CHARMANT OSZKÁR budapesti kir. közjegyző.	Szerkesztőség és kiadó- == hivatal ==
Egész évre . . . 10 kor.	Főmunkatárs: Dr. HOLITSCHER SZIGFRID budapesti kir. közj.-helyettes.	Budapest, Andrassy-út 9.
Félévre . . . 6 „		

Tartalom: A czethal és a hering. — Hasznos-e az ügyvédségre nézve a közjegyzői novella alapján kifejlődött kinevezési rendszer? — Az új svájci házassági vagyongog. — Felsőbirósági határozatok. — Közlemények.

A czethal és a hering.

Néhány év óta egy eszme kísért ügyvédi körökben, melynek, ha jól tudjuk, dr. Nagy Dezső budapesti ügyvéd az apja: egyes ügyvédeknek közjegyzői jogosítványokkal való felruházása. A folyó évi október hó 7, 8 és 9-én Budapesten megtartott ügyvédgyűlésen ez az eszme már a szertelenbe növekedve, egy csodálatos indítvány alakjában lépett a nyilvánosság elé. A napirendnek „kari érdekek“ czíme alatt összefoglalt rovatában olvassuk egyebek között (kincstári, közalapítványi, vasuti stb. ügyészségek megszüntetése és teendőiknek magánügyvédek útján való ellátása; a kir. táblák és a kir. Curia állásainak felerészben az ügyvédi kar jelesei betöltése) dr. Menyhárt Gáspár kolozsvári ügyvéd előadó következő javaslatát:

„mondja ki az országos ügyvédgyűlés, hogy a mai különálló közjegyzői intézményt általános igazságügyi tekintetektől meg nem felelőnek tartja s ehelyett gyakorló ügyvédek volnának tárgyi (objectiv) előfeltételektől függően a mai közjegyzői teendők elvégzésével felruházandók“.

A megbízás előfeltételei lennének:

a) hosszabb idei önálló ügyvédi gyakorlat;

b) kifogástalan előélet;

c) vagyoni biztosíték;

d) az a)–c) előfeltételek alapján kérelemre felelbezhető kamarai határozattal történő kijelölés; és

e) a feltételek fennforgása esetében meg nem tagadható ministeri megerősítés.

Ezt az indítványt a szaklapok egész kara vezette be. Csak a legkiemelkedőbb hangot idézzük itt. Olyan ember, mint dr. Szivák Imre, a budapesti ügyvédi kamara elnöke írja a „Jogállam“ 1907. évi 8. füzetében (572 lap), hogy: „valóban köztekintetek indokolják, hogyha már a közjegyzői intézményt soha nem vihetjük elég közel a néphez, vigyük azok exposituráit, a bizonyos közjegyzői jogosultsággal felruházott ügyvédek közelebb a néphez. Ez a kisebb, de biztos munkakör, mely őket úgyszólván kicsiben locus credibilis-ekké tenné, egyúttal ezekre a létminimum jellegével bírna. Szerény tarifájuk összhangban állana a múlt időszaknak avval a fennen hangoztatott ürügyével, hogy azért kell favorizálni (és nem politikából) a jegyzőket, mert ezek munkája olcsóbb, tehát a népérdek. Alkalmas lenne az intézmény az egyes helyeken való túlsúlyoltságot megszüntetni, de egyben a nép jogérzetét növelni, a jogbiztonságot emelni, az ügyvédekkel, akiknek jogellenőrzői munkásságát éppen a közigazgatás alsóbb organumai nem nézik jó szemmel“.

A „köztekinteteket“ persze, melyekre Szivák Imre és tutti quanti hivatkoznak, egyikük sem kísérti meg bizonyítani, vagy csak megjelölni is. Mert azt csak nem vehetjük bizonyításnak, ha Szivák Imre egyszerűen odaállítja a tételt: hogy a közjegyzői intézményt soha nem vihetjük elég közel a néphez. Miért nem tehetjük ezt? erre tessék válaszolni! Amit Szivák Imre — aki annak az „ürügyeket hangoztató“ „elmúlt időszaknak“ egyik kiemelkedő alakja volt — az olcsó tarifákról és a népérdekről beszél, felhozható a közjegyzői állások szaporítása mellett, de semmi logikus kényszerrel nem utal arra, hogy a közjegyzői teendők ügyvédekre bizassanak.

A köztekintetekre való hivatkozás valójában csak szeméremérzetből történik, és ez az egyetlen kibékítő vonás az indítvány megokolásában, melynek igazi indító oka, mozgatója a kenyérkérdés. Hisz ennek jegyében indult meg az egész ügyvédi mozgalom.

Nagyon elszaporodtak az ügyvédek, nem tudnak megélni; új keresetforrások megnyitását követelik az államtól.

Nekünk ugyan minderről meg van a magunk véleménye, és ez, úgy tapasztaljuk, az egész elfogulatlan közönség véleményével egyezik. Az ügyvédek anyagi helyzete nem olyan rossz, mint amilyennek ők maguk hirdetik. Ellentmond ennek a mindennapi tapasztalat. Abban az óriási gazdasági depressióban, mely egész Magyarországot nyomja, az összes kereseti foglalkozások nagy krízisében, melynek közepette élünk, éppen az ügyvédi kereset az, mely csodálatos rugékonysággal hozzá tud alkalmazkodni az igények megsokasodásához, az élet megdrágulásához, a fokozódott versenyhez: munkájának nagyobb értékelése és legkülönbébb és legleleményesebb megsokszorosítása útján. Az ügyvédi foglalkozás még mindig nemcsak tisztességes megélhetést biztosít, de aránytalanul sok esetben bő vagyonszerzésnek is a forrása. Nincs egy kereseti ág sem Magyarországon, melyről a mai viszonyok között ezt el lehetne mondani. És az a tünet, hogy minden jajveszékélés dacára éppen az ügyvédi pályára tolul az intelligencia legnagyobb része, míg az orvosi, mérnöki stb. pályák mindinkább elnéptelenednek, a változhatatlan közgazdasági törvények meggyőző erejével szóló bizonyíték véleményünk igazsága mellett. Az ügyvédek a magyar társadalomban mindig kivételes volt a helyzete. Politikai befolyása most, mikor a képviselőház negyed része ügyvédekből áll, nagyobb mint volt valaha. Annyira nagy, hogy minden közéleti tényező, kormányzati közegek, sajtó, sőt a társadalomnak meg-megnyilatkozó szervei is, hol becéző előzékenységgel, hol udvarias jóváhagyással vesznek tudomást az ügyvédség panaszairól és elhallgatják felőlük igaz véleményüket, azt, amelyet éppen kifejeztünk.

Megvan a saját véleményünk afelől is, vajjon csakugyan az államnak képezi-e feladatát, hogy az állítólagos ügyvédi nyomoron új kereseti források megnyitása által segítsen. Magyarországon mindenki az államtól várja boldogulását; és így az ügyvédség követeléseiben kevésbé feltűnő annak a privilegizált helyzetnek a tudata, mely egyedül magyarázhatja ezeknek a követeléseknek mértékét és módját. Annyi azonban a legkezdetlegesebb nemzetgazdász előtt is világos, hogy bármennyire is segélyére siessen az állam az ügyvédi karnak új kereseti források megnyitása által, az úgynevezett túlsúlyoltságból eredő állítólagos nyomoron evvel

nem segít, sőt ellenkezőleg: minél inkább javulnak a kereseti viszonyok, annál nagyobb lesz a keresők succrescentiája is azon a pályán. Ez a succrescentia csak akkor fog megállapodni, hogyha az új kereseti források teljesen elapadnak és a régiak nem képesek többé a körülöttük tolongókat kielégíteni. Ekkor azután tényleg be fog következni mindaz, amiről az ügyvédek ma panaszkodnak, de egyúttal be fog következni a succrescentiának apadása is. És ez lesz egyetlen kétségbevonhatlan bizonyítéka annak, hogy az ügyvédi kereset nem tudja már többé embereit ellátni. Addig, amíg ez be nem következik, az ügyvédek panaszai nem egy létező bajnak, hanem csak egy közelebbi vagy távolabbi jövőben beállható bajtól való félelemnek a bizonyítékai.

Tehát hogy visszatérjünk reá: az ügyvédgyűlésnek intézményünk ellen irányzott határozati javaslatát nem a köztekintetek — melyeknek kifejtésével és bizonyításával az ügyvédek adósai maradtak az érdeklődő közönségnek — sugalmazták, hanem a kenyér gondja. És pedig nem a mai napié, vagy a holnapié, hanem azé, mely csak esztendőnk mulva fog a sütőkemenczébe kerülni. Magábanvéve, az ügyvédek előrelátását dicsérő ezt a gondosságát tőlük senki sem veheti rossz néven. De azt már igen és nagyon is rossz néven lehet tőlük venni, hogyha ők ezt a kenyeret közjegyző kartársaik szájából akarják kivenni, akiknek az egyetlen falatjuk.

És ebben van épen ennek az egész, a közjegyzői intézmény ellen indított mozgalomnak a legkirívóbb és egyúttal legvisszatasztóbb mozzanata. Ez már nem a munkához való jogosult igény, nem az illetékes érvényesülés vágya, nem a megnövekedési folyamat természetes térfoglalása. Ez már a maga egész ridegségében a kenyérért, a más kenyérért való harcz, a nagyobb éhség, vagy a nagyobb étvágy jogcímén. Kisajátítás, foglalás, hódítás, hogy enyhébb szavakat használjunk annál, amelylyel ezt az eljárást magának az ügyvédgyűlésnek egy belátással bíró, és bátor igazmondásáról ismert tagja bélyegezte. A legmélyebb felháborodás kell hogy erőt vegyen minden egészséges erkölcsi érzéssel bíró emberen ennyi erkölcsi tudatlanságnak láttára és kétségbe kell esnünk a magyar társadalom jövője fölött, midőn annak egy ilyen nevezetes szerve, melynek az erkölcsi értékek megőrzése képezi feladatát, a jogrendért való küzdelem élethivatásának tartalmát, erkölcsöt, jogot, igazságot megfeledten lábbal tapod, mikor anyagi érdekéről van szó. Ügyvédgyűléseken és ügyvédi szaklapokban

minduntalan találkozhatni avval a panaszszal, hogy az ügyvédi kar nem részesül elég megbecsülésben, hogy tekintélye alább szállott. Valóban naiv egy panaszkodás. Elég a kenyérharcznak arra az elfajult formájára utalni, mely az ügyvédi mozgalomnak a közjegyzőség ellen intézett támadásában kifejezésre jut, hogy minden józanul gondolkozó és egészséges erkölcsi érzéssel bíró ember megtalálja a magyarázatát, de a jogosultságát is annak, hogy az ügyvédi kar tekintélye rohamosan alább szállott.

Amilyen megdöbbenő és elszomorító a közjegyzőség ellen intézett ez a mozgalom erkölcsi oldaláról, olyan megfontolatlan és minden belső jogosultság nélkül való, ha azt tisztán objective nézzük akár az ügyvédi karra vonatkozó célravezetősége, akár és még inkább, az igazságügyi igazgatás általános érdekei szempontjából.

És itt meg kell mindenekelőtt állapítanunk, hogy valójában nincsen különbség a között a mozgalom között, mely a régi jelszó alatt indult, hogy t. i. olyan helyeken, hol kir. közjegyző nem székel, egyes ügyvédek bizassanak meg közjegyzői teendőkkel, és a mozgalom újabb alakja között, melyet a Menyhárt-féle indítvány jelöl meg közelebbről, s mely egész egyszerűen a közjegyzőség eltörlését kívánja. Mert az első jelszó alatt is valójában a közjegyzői intézmény megsemmisítése lappang. Erről mindenki meggyőződhetik, aki az idevágó statisztikai adatokat tanulmányozza. Ügyvédi székhely ugyanis, ahol közjegyző nem székel, az országban 302 van. Ezek között 116 a járásbirósági székhely. Világos hogy ezek a községek vagyonság és forgalom szempontjából elől járnak, amit épen az ügyvédek letelepedése igazol. Ezek a községek mindannyian egy-egy közjegyzői kerülethez tartoznak és épen mert vagyonosabbak és forgalmasabbak, az illető közjegyzői ügyforgalomban is a teendők mennyisége és minősége szerint a legnagyobb szerepet játszó. Azt hogy ezekben a községekben felmerülő miféle közjegyzői teendőket óhajtanak az ügyvédek a maguk számára lefoglalni, azt azokból a kijelentésekből, melyeket eddig a túloldalról hallottunk, vagy azért mert az ügyvédek maguk sincsenek tisztában követelésük részleteivel és horderejével, vagy azért, mert azokat szándékosan elhallgatják, mindeddig nem tudtuk kiolvasni. Nincs azonban semmi ok, hogy fel ne tegyük, kivált a Menyhárt-féle metamorphosis után, hogy azok alatt a közjegyzői teendők alatt az ügyvédek az egész közjegyzői hatáskört értik. Tehát

ügy a közhitelességi hatáskört, mint a birói megbízásokat. De hogyha a foglalás csak részleges is akar lenni és csak a hagyatéktárgyalási megbízásokat, valamint a közhitelességi hatáskörből a váltóóvásokat tartja szemmel, akkor is az eredmény egy és ugyanaz, mert hiszen általánosan ismert dolog, hogy a közhitelességi ügykörre tartozó forgalom a vidéki irodákban igen csekély.

1905-ben a vidéki irodáknak (224) a közhitelességi ügykörre tartozó forgalmából a közjegyzői kényszer alá eső ügyletek egy irodára eső átlagszáma 43 volt. Más okiratok szerkesztésében az ügyvédek egyébként sem lévén magakadályozva, legfeljebb még az ezen vidéki irodákban felvett kölcsönkötelezvények száma (1905-ben átlag 38) jöhetne figyelembe, valamint a névaláíráshitelesítések (134), a másolat és könyvkivonathitelesítések és fordítások (90). A rezervált közjegyzői hatáskörből sarjadzó forgalom tehát terjedelem és vagyonérték szempontjából olyan csekély, hogy akár vet erre szemet az ügyvédi mozgalom, akár nem, az, a mozgalom jelentősége szempontjából, közömbös. Ezeket a vidéki irodákat a váltóóvások és a hagyatékok tartják fenn. Az előbbiekből esett 1905. évben egy irodára 298, az utóbbiakból 446. Mennyi esik ezekből arra a 302 községre és azok környékére, melyeknek forgalmát az ügyvédség a közjegyzőktől elvonni akarná, az statisztikailag pontosan ki nem mutatható, de megközelítőleg megítélhető abból, hogy ez a 302 község 224 közjegyzői székhely között oszlik el, tehát minden közjegyző egy, és minden harmadik két községet veszítene el mostani kerületéből és pedig, mint érintettük, a legvagyonosabbakat és legforgalmasabbakat. Aki tudja, hogy a hagyatékok egyharmada ingyenes és a többinek díjátalánya 90°/o-ig a legalacsonyabb, 6 koronás díjtétel körül mozog, az tisztában van afelől, hogy a hagyatéktárgyalási megbízások illetén megcsökkenése az összes vidéki közjegyzői irodák csődjét jelentené.

Ezek az adatok azután világosságot vetnek arra is, hogy az ügyvédi mozgalomnak ha célta érne, mi volna anyagi jelentősége magára az ügyvédi karra nézve. A kevesebb mint 300 fejből álló közjegyzői kart ez a munkaelvonás éhségre juttatná. A több mint 5000 tagból álló ügyvédi kar éhségét ugyanaz a munkatöbblet annyira csillapítaná, mint a czethalét, aki egy heringet lenyel.

Igy fest az ügyvédi mozgalomnak az ügyvédi érdekek szempontjából nézett célravezetősége anyagi oldaláról. Ha azután a gyakorlati kivitel nézzük — az igazságügyi szervezet általános

szempontjaitól mindig eltekintve — akkor az egész mozgalom felszínes és meggondolatlan volta még jobban kiszögellik. Aki a Menyhárt-féle indítványt olvassa, csodálkozva kell hogy mondja: hiszen ez az indítvány nem más, mint a közjegyzői intézménynek eltörlése után újból való behozatala avval a különbséggel, hogy az új közjegyzők kizárólag az ügyvédek köréből lennének kinevezendők. Az ügyvédek itt egy nyitott ajtón törnek be, mert a közjegyzői minősítési törvény megváltoztatása óta a közjegyzői állások legnagyobb és mindenestre legjobb része úgymint már az ügyvédek közül töltetik be, és ha a törvényhozás ma kimondaná azt a képtelenséget, hogy diplomás ügyvéd azért, mert helyettes gyanánt közjegyzői irodában dolgozik, ezentúl már egyáltalában nem lesz kinevezhető közjegyzővé, akkor a mostanitól nem igen nagyon eltérő állapotot codifikálna. Az ügyvédek száma pedig egy fővel sem csökkenne a Menyhárt-féle javaslat megvalósultával, mert a mai közjegyzők megint visszafolynának a nagy ügyvédi medenczébe, melyből vétettek. Ez az indítvány egyszerűen személycserét jelentene, az ügyvédi kar túlszűfoaltságán nem változtatna egy szemernyit.

De még akkor is, ha az ügyvédi mozgalom a régi jelszó alatt jutna diadalra, mit jelentene az egyebet, mint hogy oly községekben, ahol eddig közjegyző nem volt, új állások szerveztetnének avval a különbséggel, hogy ezek a közjegyzők ügyvédi gyakorlatot is folytathatnának. Ez az állapot semmiben sem különböznék attól, hogy ugyanarra a 302 helyre a kormány új közjegyzői állásokat rendszeresítene és az új közjegyzők megélhetését biztosítandó, feljogosítaná őket ügyvédi gyakorlat folytatására, aminthogy illet a külföldön tényleg látunk. Nagyon elfogult kell hogy legyen az az ügyvéd, aki ezt az egyszerű következtetést be nem látja. És ha van ilyen elfogult, annak a figyelmét arra irányozzuk, hogy ezek a közjegyzői ténykedésekre feljogosított ügyvédek fölülte előnyös helyzetben lennének ugyanazon helyen székelő többi ügyvédkartársaikkal szemben és kérdjük tőle, meggondolta-e, hogy mit jelentene az ügyvédi kar annyira hangoztatott függetlenségére a kormánynak az a nagy befolyása, amit az ilyen privilegiumoknak osztogatásával az ügyvédi kar kebelében nyerne? És kérdjük az ilyen elfogulttól azt is, mivel tudná megokolni, hogy az ügyvédségnek megadassék a privilegium a közjegyzői teendőik ellátására, de viszont a közjegyzőktől az a jog, hogy ügyvédi teendőket ellásanak, továbbra is megtagadtassék?

A kérdéseket végtelenig lehetne folytatni. Valóban az ügyvédi mozgalom nemcsak a moralistának ad bő anyagot az elmélkedésre, hanem a satirának is igen bő forrását nyitja meg.

Szándékkal a végére hagytuk az igazságügyi szervezet általános nézőpontjait, mert ezek fölött vitába szállni nem akarunk. A közjegyzői intézmény szükséges volta egy olyan általánosan elismert igazság, melynek bizonyítására, védelmére kelni akkor volna szükséges, hogyha minden modern igazságügyi igazgatásnak ezt az oszlopát valaki megingatta volna, komoly kifogásokkal, alapos érvekkel. Az ügyvédektől azonban a rejtélyes köztekintetekre való hivatkozásokon kívül semmit sem hallottunk. Micsodák azok a köztekintetek? Tessék előállani velük, hogy ezen a téren felvehessük a harcot. Addig, amíg ez meg nem történik, addig az ügyvédség erőlködését erről az oldaláról megmosolyognunk kellene, ha más oldalról nem kellene olyan sajnálatraméltónak tartanunk.

Sajnálatraméltónak tartjuk pedig az ügyvédek mozgalmát nem magunk miatt, hanem épen az ügyvédség érdekében, melyet mint intézményt nagyrabecsülünk, mint hivatást szeretünk. Meg is vagyunk győződve róla, hogy az ügyvédség a maga nagy zömében sokkal felvilágosultabb, sokkal igazságszeretőbb, sokkal inkább szem előtt tartja a köznek érdekét, semhogy olyan törekvésekkel, mint melyek ebben a mozgalomban kifejezésre jutnak, magát azonosítsa. Egy nyughatatlan kis csoportnak erőszakos fellépésével van dolgunk. Egy tünetével annak az anarchikus szellemirányzatnak, mely társadalmi életünk annyi pontján fel-fellobban. Bizton reméljük, hogy ezen az erőszakos, felforgató, minden hagyományt, jogot és erkölcsöt lekicsinylő irányzaton a magyar társadalom egészséges életöszöne az egész vonalon diadalmaskodni fog. Ha ez meg nem történik, akkor annak az irányzatnak nem a közjegyzőség lesz az egyetlen áldozata.

Hasznos-e az ügyvédségre nézve a közjegyzői novella alapján kifejlődött kinevezési rendszer?

A magyarországi közjegyzők egyletének tagjai október 20-án Budapesten tartott rendkívüli közgyűlésükön állást foglaltak az — ugyancsak október hóban megtartott — országos ügyvédgyűlés tárgysorozatán szerepelt (a közjegyzőséget is érdeklő) azokkal az indítványokkal szemben, amelyek szerint egyfelől olyan helyeken, ahol közjegyző nem székel, ügyvédek lennének közjegyzői teendők végzésére feljogosítandók, másfelől a közjegyzői intézmény mai formájában egyáltalán eltörölendő lenne s a közjegyzők hatáskörébe utalt teendők ellátásával ügyvédek lennének — megfelelő tárgyi és erkölcsi biztosítékok nyújtása mellett — megbízandók.

A közjegyzők egylete tagjainak közgyűlése kimutatta és száfolthatatlan adatokkal bizonyította, hogy az ügyvédség anyagi helyzetének feljavítását és létszámának apasztását sem az egyik, sem a másik javaslat elfogadása és törvény erejére emelése nem eredményezhetné, ellenben az első indítvány megvalósítása elvonná a vidéki közjegyzőktől a megélhetés anyagi eszközeit, a második pedig eltörölné ugyan a mai közjegyzői intézményt, helyébe azonban mindjárt állítana egy másikat, amely az ügyvédség részéről hozzáfűzött várakozást: az ügyvédség anyagi helyzetének feljavítását, szintén nem lenne képes kielégíteni.

Ezúttal annak a kérdésnek taglalásával kívánok foglalkozni, vajjon a gyakorló (ezt a jelzőt azért emelem ki, mivel elvégre a közjegyzők és helyettesek túlnyomó részben maguk is ügyvédek!) ügyvédeknek közjegyzőkké való kinevezése, úgy amint ez a közjegyzői novella alapján kifejlődött, szolgálja-e egyáltalán s ha igen, mennyiben, az összügyvédség érdekeit?

Erre a kérdésre közvetve (közvetlenül ugyanis ez a kérdés nem szerepelt a közgyűlés napirendjén) szintén megadta a feleletet a közjegyzők egylete tagjainak közgyűlése azáltal, hogy kimutatta, hogy a közjegyzői ügykör nagyobb részének — vagy akár az egész közjegyzői intézménynek is — az ügyvédség számára való kisajátítása egyáltalán nem lenne alkalmas arra, hogy az ügyvédség vagyoni viszonyait feljavítsa s létszámát apaszsa. Ha ugyanis ez igaz (amit pedig a közgyűlésen felhozott érvek mellett kétségbevonni alig lehet), akkor — magától értetődőleg — még kevésbé alkalmas erre a közjegyzői novella alapján kifejlődött az

a kinevezési rendszer, mely szerint a közjegyzői állások jelentékeny része (s bátran hozzátehetem: a legjövedelmezőbbek) gyakorló ügyvédekkel töltetnek be.

Mi haszna van vagy lehet ugyanis abból a gyakorló ügyvédek összegének, ha évente 8—10 gyakorló ügyvéd közjegyzővé kineveztetik, ellenben ugyanannyi nem gyakorló ügyvéd, aki a közjegyzői pályán kereste boldogulását, erről ezen kinevezések által leszorítottván, gyakorló ügyvéddé lesz? Bizonyára semmi! Amikor több mint 5000 gyakorló ügyvéd küzd a megélhetésért, akkor a ki nem elégített 4990-nek vajmi sovány vigasztalás lehet az, hogy 8—10 kartársuknak sikerült magát közjegyzővé kineveztetni. Ez az ügyvédi kar összeségére legfeljebb csak erkölcsi jelentőséggel bírhat, a közjegyzői pályán működők soraiban ellenben olyan pusztítást végez, amely ma-holnap a közjegyzői intézmény fennállhatását teszi kérdésessé.

A közjegyzői novella alapján kifejlődött kinevezési rendszer ugyanis a közjegyzői pályán működőkre nézve több tekintetben határozottan sérelmes.

Először sérelmes azért, mert évente 8—10 állást (amely szám a közjegyzői állások összlétszámához, mely a 300-on alul van, viszonyítva igen tekintélyes) elvon azok elől, akik évek (sőt akár hányan évtizedek) óta a közjegyzői pályán várják boldogulásukat, másodsor sérelmes azért, mert — mint mindnyájunk előtt ismeretes — épen a jövedelmezőbb közjegyzőségek szoktak gyakorló ügyvédekkel betölteni (a silányabbakra ugyanis gyakorló ügyvédek nem igen pályáznak, ezeket átengedik a közjegyzői pályán működő, nem gyakorló ügyvédeknek), harmadsor sérelmes azért, mert nem respectálja a szerzett jogokat.

Ami az első sérelmet illeti, ez főleg a közjegyző-helyetteseket és jelölteket sujtja, mivel nagyrészkre nézve teljesen lehetetlenné teszi annak a maguk elé tűzött célnak elérését, hogy a közjegyzői pályán való rövidebb-hosszabb (de legtöbbször hosszabb) működésük révén, valamikor közjegyzői álláshoz jussanak. Ez az oka, hogy ismételten előfordul, hogy olyan helyettesek is, akik 10—15 évi, kifogástalanul eltöltött közjegyzői gyakorlatot tudnak kimutatni, leszorulnak a közjegyzői pályáról. Ez az oka továbbá annak is, hogy a közjegyzői pályára lépő jelöltek ma már csaknem kivétel nélkül átmeneti állapotnak tekintik a közjegyzőjelöltséget, amelyből

t. i. magukat addig, míg valamely ügyvédi irodában álláshoz jutnak, fentarthatják.

E sorok írója e részben igen elszomorító statisztikával szolgálhatna, de nem teszi ezt, mivel nem akar felszólalásának hivatalos színezetet adni, sem pedig azt a látszatot kelteni, mintha felszólalásával egyesek érdekeit akarná szolgálni.

Az a körülmény, mely szerint a kipróbált helyettesek egymásután kénytelenek odahagyni a közjegyzői pályát, jelöltek pedig vagy egyáltalán nem akadnak, vagy — ha akadnak is — hamarosan bucsút mondanak a közjegyzői pályának: ma-holnap az egész közjegyzői intézmény fennállhatását kérdésessé teszi. Ügyvédek előtt ugyanis, akik a közjegyzői irodákkal legsűrűbb érintkezésben vannak, felesleges bővebben fejtegetni, hová jutnának a nagyobb forgalmú közjegyzői irodák helyettesek és jelöltek nélkül, mikor a közjegyzőnek félnapokat (vidéken pláne akárhányszor egész napokat is) irodáján kívül kell — pl. hagyatéki tárgyalásokkal vagy váltók bemutatásával — töltenie.

Nem kevésbé pusztító hatásában a második sérelem is, mely szerint többször a jövedelmezőbb közjegyzői állások szoktak gyakorló ügyvédekkel betölteni. Ez a körülmény ugyanis amelllett, hogy elsősorban szintén a közjegyzői pálya elnéptelenedését s a fogalmazói szaknak — kvalifikált egyének jelentkezésének hiányában — irnokokkal való betöltését eredményezi, a kevésbé jövedelmező állásokban működő kir. közjegyzők munkakedvét, a minimumra szállítja alá, ami felett — tekintettel a mai ugyancsak súlyos megélhetési viszonyokra — egyáltalán nem lehet csodálkozni.

Ha párhuzamot vonunk a közjegyzői pályán és a rokon birói pályán levő állások jövedelmezősége között, arra az eredményre jutunk, hogy a birói pályán mutakozó jövedelmezőbb (táblai és curiai) birói állásoknak, a közjegyzői pályán a városokban levő vagy több járásbiróság területére kiterjedő közjegyzőségek felelnek meg. A közjegyzői pálya a rajta működőkre nézve exclusiv pálya lévén, a kevésbé jövedelmező (sőt bátran hozzátehetném: a tisztességes megélhetést nem biztosító) közjegyzői állásokban működő közjegyzőket egyedül az a remény serkentheti a létért való szakadatlan küzdelem daczára teendőiknek pontos és lelkiismeretes ellátására, hogy évek multán jövedelmezőbb közjegyzői állásba jutván, sikerülend nekik a nélkülözések között eltöltött évek mulasztásaiért némi kárpótlást szerezhetniök.

S ezzel már át is tértem a harmadik sérelemre, amely abban áll, hogy a közjegyzői novella alapján kifejlődött kinevezési rendszer sérti a közjegyzői pályán működők szerzett jogait, már pedig ha valakitől egyáltalán, akkor elsősorban épen az ügyvédektől, akik maguk is fontos tényezői az igazságszolgáltatásnak, elvárható, hogy mások szerzett jogait respectálja és ne tegyék lehetetlenné a velők teljesen egyenlő qualificatióval bíró kartársaknak (mert hiszen, mint fennebb hangsúlyoztam, a közjegyzők és helyettesek maguk is túlnyomó részben az ügyvédi oklevéllel bírók sorából kerülnek ki) előmenetelét.

S visszatérve a birói pályával vont párhuzamhoz, legyen szabad kérdenem: mit szólna a birói kar ahhoz, ha a jövedelmezőbb birói állások egyáltalán vagy csak nagy részben is gyakorló ügyvédekkel töltenének be?

Ettől azonban a birói pályán működőknek nem kell tartaniok, mivel az ő szerzett jogaik felett minden igazságügyi kormány minden időben féltve őrködött (s bizonyára a jövőben is őrködni fog), amit igazol az a körülmény, hogy gyakorló ügyvédeknek (különösen magasabb) birói állásokra való kinevezése a lehető legnagyobb ritkaságok közé tartozott és bizonyára fog is tartozni. S a szerzett jogoknak ez a respectálása kétségkívül igen tiszteletreméltó jelenség.

Ezzel azonban korántsem akarom azt mondani, hogy gyakorló ügyvédeknek birói állásokra (köztük magasabbakra is) való kinevezése egyáltalán nem lenne helyénvaló, hanem csupán azt, hogy ezeknek a kinevezéseknek nem lenne helyes olyan nagy arányokat ölteniök, hogy ezáltal a birói pályán működők előmenetele lényeges csorbát szenvedjen.

S ami áll a birói karra, ugyanaz áll a közjegyzői karra is, azzal a különbséggel, hogy az utóbbi — tekintettel arra, hogy ennek létszáma s ehhez képest befogadóképessége úgy aránylik a birói kar létszámához és ennek befogadóképességéhez, mint 1 : 8-hoz, még kevesebb más pályán működöt képes magába fogadni a szerzett jogok sérelme nélkül, mint a birói kar.

A közjegyzői novella alapján kifejlődött az a kinevezési rendszer tehát, amely szerint a közjegyzői állásoknak egy tekintélyes része gyakorló ügyvédekkel töltetik be, amellet, hogy a közjegyzői pályán működőkre a lehető legsérelmesebb s a közjegyzői intézmény fennállását is veszélyezteti: a gyakorló ügyvédek összeségére nézve

semmi néven nevezendő vagyoni jelentőséggel nem bír, minek folytán a gyakorló ügyvédek összeségének egyáltalán nem is lehet komoly érdeke a közjegyzői novella alapján kifejlődött kinevezési rendszer fentartása, vagyis hogy soraiból évente 8—10 ügyvéd közjegyzővé kineveztessek, mivel ez a szám az ügyvédség létszámának oly elenyészően csekély apasztását jelenti, amelyet az évi szaporulat ötvenszeresen felülmul s amelyet a hivatkozott kinevezési rendszer által a közjegyzői pályáról évente az ügyvédi pályára tereltek száma is jelentékenyen meghalad.

Szerény nézetem szerint a gyakorló ügyvédek összeségének saját jól felfogott érdekében épen arra kellene minden erejével törekednie, hogy a közjegyzői pálya lehetőleg exclusivvé tétessék (amilyen azelőtt volt s amilyen ma is pl. Ausztriában), amikor is 2—300 ügyvédjelölt és fiatal ügyvéd teljes megnyugvással léphetne arra, mivel megtalálhatná rajta — amit ma hiába keres — előmenetelét.

Ezen az úton az ügyvédi kar évente igen tekintélyes rajt bocsáthatna ki magából s emellet nem kellene attól tartania, hogy az egyszer kibocsájtott raj (mint a méhraj, ha az új kaptárból a fajfentartást biztosító anyaméh künrekedt) visszaszáll.

Ne igyekezzék tehát az ügyvédség a közte és a közjegyzőség között emelt — s az ügyvédségnek is hasznára való — válaszfalakat ledönteni, mivel ezen az úton csupán azt érheti el, hogy csupán a szereplő személyekben áll be változás, amennyiben a gyakorló ügyvédek közjegyzőkké, a közjegyzői pályán működők pedig gyakorló ügyvédeké lesznek, maga a létért való küzdelem ellenben szerepet cserélt szereplőkkel (mint az örökké változatlan „Ember tragédiája“ új szerepbeosztással) folyik tovább. Sokkal többet használna az összügyvédségnek a közjegyzői novella alapján kifejlődött kinevezési rendszer fenntartásánál s kereteinek az ügyvédek javára való tágításánál vagy akár az összes közjegyzőségeknek gyakorló ügyvédekkel való betöltésénél is, ha az ügyvédség a közjegyzőkkel karöltve egy másik — úgy az ügyvédségre, mint a közjegyzőségre nézve egyaránt — felette veszedelmes ellenségnek, a törvényileg szabadalmazott diplomátlan ügyvédeknek: a községi jegyzőknek sánczaira vetné magát és kivívná, hogy a községi jegyzők — az őket sehol másutt meg nem illető — magánmunkálatoktól végre-valahára eltiltassanak.

Ennek keresztülvitele egymagában több millió korona kere-

sethez juttatná évente az ügyvédséget, amely keresetből csaknem minden egyes ügyvédnek jutna egy bizonyos mennyiség, holott abból, hogy évente 8—10 gyakorló ügyvéd közjegyzővé kineveztetik, csupán ennek a 8—10 ügyvédnek van haszna, az össz-ügyvédségnek s a közjegyzőségnek ellenben, mint fennebb kimutattam, csak kára van.

Dr. Majer József
budapesti kir. közjegyzőhelyettes.

Az új svájci házassági vagyoni jog.

(Folytatás.)

VI. Törvényes házassági vagyoni jog.

Míg a házastársak vagyoni jogi viszonyait házassági szerződéssel eltérően nem szabályozzák, a vagyonegyesítés joga (L. fentebb III. alatt) áll fenn közöttük, mely tehát a *törvényes házassági vagyoni jogot* képezi. Mindazonáltal bizonyos esetekben bármely vagyoni jog is állott fenn eddig a házastársak között, akár a vagyonegyesítés joga, akár valamely vagyoni közösségi szerződésjog: törvénytől vagy bírói határozattól fogva helyébe a vagyoni különzés joga (L. fentebb V. alatt) léphet, mely tehát amellet, hogy szerződésileg is kiköthető, törvényes vagyoni jog gyanánt is szerepelhet és ezért szemben a vagyonegyesítéssel, mint *rendes törvényes vagyoni joggal, rendkívüli törvényes vagyoni jognak* nevezhető (202. §).

1. *Törvényes vagyoni különzés.* Csupán egy esetben szabja meg a törvény kényszerítő erővel a házastársak vagyoni jogát, nevezetesen a vagyoni különzést, t. i. a csőd esetében. Ha ugyanis akár a férj, akár a nő hitelezői az illető csődje folytán veszteséget (Verlustscheine) szenvednek, vagy valaki, mielőtt a csődjében veszteséget szenvedett hitelezői kielégítenének, házasságot köt: törvénytől fogva teljes vagyoni különzés áll be (203. §). Nem maga a csőd, mely utóvégre teljes kielégítésre is vezethet, hanem a hitelezők vesztesége tehát a döntő, egyfelől csupán ez veszélyeztetvén, míg a vagyonegyesítési rendszerek valamelyike fennáll, a másik házastárs vagyoni jogát és így a házassági közösség érdekeit is, és másfelől csak ez jogosítván fel a hitelezőket a vagyoni különzés követelésére és a közösség igényeinek másodsorba állítására. Ez a meghatározás azonban azzal a hátránnyal jár, hogy a veszteség fen-

forgása csak a csőd befejezésével állapítható meg, ellenben a vagyoni különzésnek gyakran korábbi időpontban kell beállania, hogy gyakorlati eredménnyel bírjon. Csak azon esetre kell gondolni, mikor péld. a házastársra a csőd eljárás tartama alatt örökség háramlik. Mindazonáltal a vagyoni különzés beálltának időpontját is a veszteség megállapításával és nem a csődnyitással kellett fixirozni, épen azért, mert a csődnyitás még nem jelenti a hitelezők veszteségét. Kimondatott ennél fogva, hogy a vagyoni különzés csupán a veszteség megállapításával veszi ugyan kezdetét, de a csődnyitás óta öröklés útján vagy egyébként szerzett vagyoni tekintetében a szerzés időpontjára visszahat (207. § 1.).

A vagyoni különzés beállta a házassági vagyoni jogi nyilvánkönyvbe hivatalból bevezetendő (207. § 3.).

Valamint kezdettől fogva a vagyoni különzés áll be, ha az, akinek csődben veszteséget szenvedett hitelezői még kielégítve nem lettek, házasságot köt, ép úgy a házasság tartama alatt ezen oknál fogva beálló vagyoni különzés is addig tart, míg a hitelezők kielégítése meg nem történt. De ennek beálltával sem szűnik meg önként a vagyoni különzés és lép hatályba a törvényes vagy korábbi szerződéses vagyoni jog, hanem csupán megengedhetik a házastársaknak, hogy vagyoni jogi viszonyait házassági szerződéssel harmadik személyekre is kiható hatálylyal rendezzék, amit addig nem tehettek (108. §).

2. *Bírói vagyoni különzés.* Bármely vagyoni jogi rendszer áll fenn a házastársak között, bizonyos esetekben a házastársak egyikének, vagy a hitelezőknek kérelmére a bíróság kimondhatja közöttük a vagyoni különzést. Az összes esetekben az alapul szolgáló tényálladék az illető házastársnak eladósodottsága.

Kimondhatja a bíróság a vagyoni különzést a nő kérelmére:

- a) ha a férj nem gondoskodik kötelességszerűleg a nő és gyermekek eltartásáról;
- b) ha a női behozott vagyont a férj a nő kérelme dacára nem biztosítja megfelelő módon;
- c) ha a nő beigazolja a férjnek, vagy a közös vagyonnak eladósodottságát;
- d) ha a férj ellen sikertelen végrehajtás vezetett (204. §).

Leginkább lényegbe vágó a törvény azon rendelkezése, hogy a nő veszély igazolása nélkül is biztosítást, ilyenek hiányában pedig vagyoni különzést követelhet. Annak megfontolásán alapszik

ez, hogy a veszély igazolása gyakran nehezen és csupán oly viszonyok és körülmények előadásával történhetne, melyeket a nő nem szívesen tár fel. Mire pedig a veszély nyilvánvalóvá lesz, a biztosítás többnyire már elkésett. Hozzájárul ehhez még, hogy ha a biztosítás veszély igazolásától tétetik függővé, annak elrendelése a férj hitelét minden esetben nagyon megrendítené. Míg így a biztosításnak tulajdonképpen ugyanaz a jellege van, mint a női vagyona nézve némely kantonban eddig előírt törvényes biztosítási kötelezettségnek, melyből tehát semmiféle hátrányos következtetések a férj vagyoni állására nem vonhatók. Azonkívül a férjnek magának is érdekében állhat a biztosítás, miután ezzel, amint az illető helyen már jeleztük, elnyeri az ingó női vagyon feletti önálló rendelkezés jogát (231. §). Végül pedig a férjnek mindig módjában áll a biztosítás nyújtása helyett a maga részéről a vagyonekülönzést követelni (205. §).

Kimondhatja ugyanis a bíróság a vagyonekülönzést a férj kérelmére:

a) ha a férj beigazolja a nő eladósodottságát;
b) ha a nő a házassági vagyonról való rendelkezéséhez törvény vagy szerződés szerint szükséges hozzájárulását indokolatlanul megtagadja;

c) ha a nő behozott vagyonának biztosítását követeli;

d) ha a nő ellen sikertelen végrehajtás vezetett (205. §).

Végül kimondhatja a bíróság a vagyonekülönzést valamely házastárs hitelezőjének kérelmére sikertelen végrehajtás esetében (206. §). Természetesen ezzel a kérelemmel csak oly hitelező léphet fel, aki a házassági vagyonból való kielégítésre bír joggal, tehát nem az olyan hitelező, akinek követelése csak a fentartott vagyont terheli.

A vagyonekülönzés birói kimondása visszahat a kérelem benyújtásának időpontjára és hivatalból bejegyzendő a házassági vagyoni nyilvántartásba (207. §). A végrehajtás megszüntetése magában véve ép oly kevéssé vet véget a vagyonekülönzés állapotának, mint a hitelezők kielégítése a csődben (l. fentebb), hanem csupán azzal a hatálylyal bír, hogy a házastársak vagyoni viszonyait házassági szerződéssel már most szabadon rendezhetik, amit eddig nem tehettek (208. §). Ellenben a birói vagyonekülönzés többi eseteiben az alapul szolgált tényállás megszüntével, az illető házastárs az előbbi vagyoni állapot helyreállítását is követelheti.

3. A házassági vagyoni jog változásai a házasság tartama alatt rendezést igényelnek egyfelől a házastársaknak egymásközötti viszonyában, másfelől harmadik személyekkel szemben.

Ha a házastársak a házasság tartama alatt a vagyonegyesítés vagy vagyoneközösség rendszerére térnek át, vagyoniuk a már előadott szabályokból ismeretes terjedelemben házassági vagyonná alakul, ép úgy, mintha kezdettől fogva az illető vagyoni jogi rendszer létesült volna közöttük, tehát anélkül, hogy külön szabályok felállítására szükség volna. Ha ellenben a vagyonegyesítés vagy vagyoneközösség helyébe a házasság tartama alatt bármely oknál fogva a vagyonekülönzés lép, a rendezés nem lehet azonos azzal, melynek a házasság megszűnése esetében van helye. Nevezetesen a vagyonekülönzés célja ilyen esetekben az, hogy a házastársak vagyona kivonassék a házassági közösségnek valamelyik házastársra vagy a hitelezőkre nézve káros befolyása aból és helyreállítsassék az az állapot, mely létezett volna, ha kezdettől fogva fentartatott volna a teljes vagyonekülönzés. Ennélfogva tehát mindegyik házastársnak meg kell kapnia azt és úgy, amit és ahogyan a házasság megkötésekor bírt. A házassági vagyoni szétválasztás alkatrészeire: a férji és női külön vagyoni, aminek különösen a vagyoneközösség megszüntetése esetében az a jelentősége van, hogy míg valamelyik házastárs elhalálozása esetében felezés áll be a behozott házastársi vagyoni esetleg eltérő nagyságára való tekintet nélkül, addig a házasság tartama alatt beálló vagyonekülönzés esetében a közösség visszahatólag lesz megszüntetve és az eredeti állapot helyreállítva. Csupán az esetleges szaporulat felezésében érvényesül ez esetre is a közösség gondolata, míg ha eddig a vagyonegyesítés állott fenn, ennek szabályai szerint részesül a nő a szaporulatban. Végül az esetleges veszteséget mindkét rendszer mellett egyedül a férj viseli, ép úgy, mintha a házasság halál folytán szűnt volna meg (210. § 1., 2.).

A dolog természetéből következik, hogy a házastársak válása közelebb áll a házasság tartama alatt beálló vagyonekülönzéshez, mint a házasságnak halál folytáni megszűnéséhez és így természetes annak kimondása, hogy válás esetében az elszámolás ép úgy történik, mint a vagyonekülönzés keresztülvitele (177. §).

Különös jelentőséggel bír annak a különben magától értetődő tételnek a törvényben való kifejezése, hogy t. i. a hitelezők a vagyoni jog változásai által kárt nem szenvedhetnek. Ilyen károsodás

két irányban történhetne, vagy úgy, hogy a hitelezőknek eddig szavatoló vagyon tőlük elvonatnék, vagy pedig úgy, hogy a nekik eddig kizárólag szavatoló vagyon a másik házastárs tartozásaival is terheltetnék.

Az első eset beállhat azáltal, hogy a vagyonekülönzés keresztülvitelével oly vagyontárgyak, melyek eddig a férj vagy a közös vagyonhoz tartoztak, a nő tulajdonába mennek át behozott vagyona vagy nyereségrészesedése kielégítéseül, anélkül, hogy a nő a férj vagy a közös vagyon tartozásaiért személyesen felelne. Ebben az esetben a hitelezőket kellően védi az a szabály, hogy vagyoni jogi megállapodásokkal vagy változásokkal az egyik házastárs vagy a közös vagyon hitelezőinek már kielégítésére szolgáló vagyont ezen szavatolás alól elvonni nem lehet (209. § 1.). A bizonyítás tekintetében felmerülő nehézségek megoldására szolgál pedig annak kimondása, hogy amennyiben ilyen vagyon a másik házastárs tulajdonába megy át, utóbbi is felel az azt terhelő tartozásokért annyiban, amennyiben nem igazolja, hogy az átvett vagyon a hitelezők kielégítésére nem elegendő (209. § 2.). A bizonyítási tehernek a kifogást tevő házastársra való hárulása kellően védi a hitelezőket, anélkül, hogy az örökös felelősség mintájára a felelősség korlátozását minden esetben leltár felállításától kellett volna függővé tenni. A legtöbb esetben úgysis a leltár lesz a házastársat terhelő bizonyítás eszköze.

A második eset beállhat azzal, hogy a vagyonközösség létesítésével az eddig kizárólag a nő hitelezőinek kielégítésére szolgáló vagyon a férj tartozásaival is terheltté lesz. E tekintetben a törvény a hitelezők védelmére külön szabály felállítását szükségesnek tartja, elegendő lévén az ilyen ügyletek megtámadhatásának joga.

4. *Lakhelyváltozás.* Ha a házastársak külföldi lakhelyükön megállapított és a svájci törvényes vagyoni jogtól eltérő vagyoni viszonyukat lakhelyüknek Svájcba való áttételével fentartani kívánják, harmadik személyekkel szemben való hatályához a nyilvánkönyvbe való bevezetése szükséges (211. § 1., 2.). Ha pedig a házastársak lakhelyüket külföldre teszik át, a svájci vagyoni jognak további érvénye a külföldi jog szabályai szerint irányul (212. § 3.).

(Befejezése következik.)

—er.

Felsőbirósági határozatok.

Közjegyzői rendtartás.

213. Az 1874. évi XXXV. t.-cz. 111. §-a alapján elrendelt végrehajtás esetén, ha a végrehajtás az 1881. évi LX. t.-cz. 84. § alapján a bíróság által közvetlen letiltás útján fogatosított, az alapon, hogy a letiltás szabályellenesen végrehajtás alá nem vonható követelésre vezetett, a hozott végzés ellen felfolyamodásnak van helye, mert egyedül a szabályellenes letiltás folytán okozott sérelmek orvoslása az 1874:XXXV. t.-cz. 113. §-a alapján emelhető kifogás keretén kívül esik. (Budapesti kir. tábla 1907. május 28. 4499. sz.)

*

214. A kereseti váltót az alperes a nejétől felvett kölcsönről házasságuknak a tartama alatt írta alá. Minthogy ezek szerint a kereseti váltó a peres felek, mint házastársak között jött létre, az ily váltóbeli kötelezettség érvényességéhez azonban az 1886:VII. t.-cz. 23. §-a értelmében közjegyzői okirat kívántatik, ily okiratnak a létezéséről pedig a felperes említést sem tett, ekként a szóban forgó váltó az idézett törvény által megkivánt előfeltétel hiányában hatálytalan. (Debreczeni törvényszék.) Téves az elsőfokú bíróságnak az a kijelentése, hogy a házastársak között létrejött váltóbeli kötelezettség érvényességéhez az 1886:VII. t.-cz. 23. §-a értelmében közjegyzői okirat volna szükséges . . . mert eltekintve attól, hogy az idézett törvényszakasz b) pontja a házastársak és jegyesek között váltóbeli kötelezettség vállalására vonatkozó különös meghatalmazásokról, tehát nem a házastársak között kötendő váltóügyletekről intézkedik, az 1886:VII. t.-cz. 22. §-ában foglalt az a rendelkezés, hogy a házastársak között ama jogügyletek érvényességéhez, melyek a most hivatolt szakaszban felsoroltatnak, közjegyzői okirat kívántatik meg, az idézett törvény 24. §-ának 1. bekezdésében foglalt jogszabály szerint a váltókra ki nem terjed, ilykép tehát a házastársak között létrejött váltóügylet érvényessége, valamint az ebből eredő jogok érvényesítése tekintetében a V. T. szabályai szolgálnak irányadóul.

Minthogy pedig a felperest, mint kibocsátót az alperes, mint váltóelfogadó ellen a V. T. 23. §-a alapján váltójogi kereset illeti meg; az a körülmény pedig, hogy a peres felek házastársak, felperest ezen váltói jog érvényesítésében nem gátolja, a házastársak ugyanis a házasság tartama alatt csak a hozomány és szerzeményi vagyona vonatkozó igényeiket nem érvényesíthetik, míg a külön vagyonaikra vonatkozólag kötött szerződés vagy más jogügyletből eredő követeléseiknek egymás irányában való érvényesítését a házasság fennállása nem akadályozza, ugyanazért a sommás végzést hatályában fentartani kellett. (Curia 1907. szeptember 10. 672/906. v. sz. a debreczeni tábla indokainak hghagyásával.)

Czégügyek. Váltóóvás.

215. A cégjegyzőül bejelentett H. B. és R. E. cégjegyzék szerint nincsenek feljogosítva a nyerstermény részvénytársaság cégének jegyzésére. Ehhez képest, minthogy a részvénytársaság cégjegyzése nem állapítható meg az ügyletek különbözőségéhez képest különböző módon; hanem a cégjegyzés a részvénytársaság minden kereskedelmi ügyletére, tehát az eddig H. testvérek cég alatt folytatott és a folyamodó részvénytársaság által megszerzett kereskedelmi üzletre vonatkozólag is a cégjegyzékbe bejegyzett módon és a cégjegyzék szerint arra feljogosított személyek által eszközölhető, a fentnevezett két személy a „H. testvérek” céget sem jegyezheti jogérvényesen.

Miért ez a pótbjegyzés iránti kérvény azzal a felhívással adatik vissza folyamodóknak, hogy a H. testvérek cégnek a jövőben leendő jegyzésére olyan cégjegyzőket jelentsenek be, kik a részvénytársaság cégnek jegyzésére is jogosítva vannak.

Nem igényel ezúttal eldöntést az a kérdés, hogy valamely cég és üzlet megszerzése esetében a részvénytársaság saját cége további használata mellett a megszerzett üzlet cégét is mint önálló és külön céget használhatja-e; mert az elsőbíróság a folyamodókat nem a megszerzett üzlet cégének nem használhatása okából utasította el kérelmükkel. Ennek megjegyzésével az elsőbíróság végzését indokainál fogva kellett helybenhagyni. (Budapesti kir. tábla 1907. június 19. 1531/1907. sz.)

*

216. Nincs törvényes akadálya annak, hogy a kereskedőnek több telepe legyen s a kereskedőnek tetszésétől függ, hogy különböző helyeken vagy községekben levő telepei egymástól független főtelepek legyenek, vagy pedig egyik mint főtelep, a többi pedig mint fióktelep vezettessék. A K. T. csak az utóbbi esetre mondja ki általános szabályként, hogy a fióktelepek cégének a főtelep cégével egyeznie kell. (K. T. 18. §-ának 3. bekezdése.) Ellenben nem tiltja a K. T. azt, hogy a különböző helyeken levő önálló főtelepek üzletét a kereskedő egymástól különböző cégek alatt folytathassa. Helytelen tehát az elsőbíróságnak ezzel ellenkező az az álláspontja, hogy folyamodókat, akik a „D. A. fiai” déghi bejegyzett vegyeskereskedésnek birtokosai, elutasította azzal a kérelmükkel, hogy Székesfehérvárott alapított szeszkereskedésük „D. Zs. és társa” cég alatt bejegyeztessék. (Budapesti kir. tábla 1907. október 10. 2831. v. sz.)

*

217. Ami a váltó utólagos és jogellenes telepítésére és az óvás szabálytalan felvételére vonatkozó alperesi kifogást illeti, a váltó tartalmából nyilvánvaló, hogy a váltó nem telepített váltó, mert az az elfogadónak a váltóból kivethető lakhelyén, Gyöngyösön a gyöngyösi takarékszövetkezet helyiségében volt fizetendő. Ebből

folyik, hogy alperes mint elfogadó ellen a váltókereseti jog fentartására a V. T. 43. és 44. §§-ai értelmében óvás felvételére szükség egyáltalában nem volt, ellenben az elfogadó fizetési késedelmének megállapításához szükséges volt, hogy azt váltóbirtokos fizetés végett bemutassa, mert az elfogadó fizetési késedelmé akkor kezdődik, amikor a váltó nála fizetés végett a mindenkori váltóbirtokos által bemutatatik. Az adott esetben alperes Sz. J. tanúnak vallomásaival és a váltóból kivethető azzal a körülménnyel, hogy a fizetési helyiség a felperes, mint forgató és jelenlegi váltóbirtokos cégbélyegzőjének lenyomatával van a váltón reávezetve, meggyőzően bizonyította ugyan, hogy ez a fizetési helyiség az alperes elfogadói aláírása után futta és megkérdőztetése nélkül vezetett a váltóra, ennek azonban a következménye csak az, hogy a fizetés végetti bemutatás oly hatályos, hogy ezáltal alperes fizetési késedelmé megállapíttassék, a gyöngyösi takarékszövetkezet helyiségében meg nem történhetett és így az ebben a helyiségben felvett bár alakilag szabályos óvás — a fizetés végett való bemutatást nem pótolja, aminek folyománya azonban a fentebbiek szerint nem a váltókereseti jog elvesztése, hanem csak az, hogy felperes elveszítette igényét az anyagi váltójogból eredő óvási költségekre és 1/3% váltódíjra, kamatot pedig a váltótóke után nem a váltó lejáratától, hanem a fizetés végett való bemutatást pótló kereset kézbesítésétől követelhet. Ezért az alperes kifogásainak csak ennyiben volt hely adható. (Curia 1907. május 21. 146/V. 1906. sz.)

A közjegyzői gyakorlatot érdeklő jogesetek.

218. S. Gy., K. J. és M. A. tanuknak esküvel erősített egybehangzó vallomásaival bizonyítva van, hogy K. A. B. I.-né örökhagyó 1897. évi augusztus hó végén vagy szeptember hó elején az ők és még K. M. negyedik tanu együttes jelenlétében akként végrendelkezett, hogy a kapi községi 90. számú telekjegyzőkönyvben nevének álló 1/8 telket B. J.-né J. M. felperesnek hagyta azzal, hogy az örökség megnyitától kezdve 12 évig fogja használhi, künlevő követelését pedig alpereseknek hagyta. A fentebb megnevezett három tanu bizonyította azt is, hogy az örökhagyó által szóval előterjesztett ezt a végrendelkezést S. Gy. egyik végrendeleti tanu ugyanakkor írásba foglalta s ugyanez a tanu az írásba foglalt végrendeletet az örökhagyó és a tanuk által értett tót nyelven a négy tanu együttes jelenlétében örökhagyó előtt felolvasta, mire örökhagyó kijelentette, hogy a felolvasott okirat az ő végrendeletét tartalmazza s azt kézjegyével ellátta; ugyancsak a fentebb megnevezett három tanu bizonyította azt is, hogy az előbb érintett cselekmények megtörténtét S. Gy. az írott végrendeletre mint záradékot rávezette s azt ők mindhárman és S. Gy. határozott vallomása szerint K. M. negyedik tanu is, mint tanuk aláírták s bizonyították a nevezett tanuk, K. M. kivételével, azt is, hogy az

írásbeli végrendelet kelettel el volt látva. Jóllehet K. M. egyik tanu azt vallotta, hogy ő a végrendelet tételénél mint tanu szerepelt s azt kézjeggyével sem látta el; de miután ezen tanu vallomásából is megállapítható, hogy a végrendelet tételénél ő is a többi tanukkal együtt jelen volt; és mert a másik három végrendeleti tanu bizonyította, hogy az örökhagyó végakarátának nyilvánításánál, végrendelet felolvasásánál és aláírásánál ez a tanu is mint végrendeleti tanu jelen volt: bizonyítottnak tekintendő, hogy a kérdéses végrendelet, mint írásbeli magánvégrendelet az 1876. évi XVI. t.-cz. 1. § b) pontjában és a 6. és 7. §§-aiban előírt alakú kellékeknek megfelelően készült; s annál fogva bár az a végrendelet felperes szerint eltévedt, K. I. tanu szerint pedig egérrágás által megsemmisült, minthogy annak tartama tanuvallomások által pótolható, a végrendeleti tanuk fentebbi vallomása alapján megállapítandó volt, hogy a kérdéses végrendelet a fentebb meghatározott tartalommal bírt s az alakilag érvényes (Curia 1907. szeptember 25. 5473/906. sz.).

*

219. Az 1876. évi XVI. t.-cz. 8. §-ában előírt pecsételések több ívből álló végrendelet érvényességének egy feltétlenül szükséges alakú kelléke, melynek hiánya a végrendeletet már egymagában érvénytelenné teszi, épen úgy, mint bármely más, a törvényben előírt alakúság meg nem tartása: a törvény fent idézett szakaszának megfelelő pecsételések hiánya miatt a több ívből álló végrendelet egészben érvénytelen lévén, ki van zárva az, hogy ily okiratnak az az íve, melyen az aláírások foglaltatnak, mégis érvényes végrendeletnek tekintessék. (Curia 1907. szeptember 18. 3239/906. sz.)

*

220. Az egyes hitelezőt nem illeti meg a jog, hogy az adós részére esetleg megnyílt, ezáltal azonban nem érvényesített valamely örökösödési igénynek az adós örökös helyett való érvényesíthetőségét folyamatba vehetné és csakis az adós ellen megnyitott csőd eljárásban jogosítja fel a csődtörvény 4. §-a az összhitelezők érdekében a tömeggondnokot arra, hogy a közadós nevében az ezt megillető valamely örökséget, vagy hagyományt elfogadjon és ezeknek megszerzése végett a törvényes lépéseket megtehesse. (Curia 1907. március 21. 9402/905. sz.)

*

221. Minthogy az örökösödési igény csak az örökség megnyíltánál időpontjától számított 32 év mint általános elévülési határidőn belül érvényesíthető, azonban felperes jogelődei és felperes, bár az utóbbi nem is állítja, hogy igényeiknek ezen határidő alatt való érvényesítésében bármi által akadályozva voltak volna, azokat nem érvényesítették s így elődeinek illetve saját ebbeli mulasztása folytán felperes most már az alperesek által kifogásként érvényesített

elévülés miatt sem a néhai id. I. I. hagyatékában való örökösödést vitássá nem teheti, sem a néhai ifj. I. I. végrendeletének megsemmisítése végett perrel többé fel nem léphet; minthogy másrésztől alperesek, illetve I. és II. r. alperesek jogelődei végrendelet alapján, tehát a szerzésre alkalmas jogcímen jutottak a kereseti ingatlanok birtokába és azokat több mint 32 év óta háborítatlanul birtokolják, ezen ingatlanok tulajdonjogát tehát elbirtoklás által is megszerezték, mindezek alapján felperest keresetével elutasítani és mint pervesztést az 1868. LIV. t.-cz. 251. §-a alapján a perköltségek megfizetésére kötelezni kellett.

A Hármaskönyv I. 46. cz. 6. §-ának az elévülést kizáró rendelkezése, mint az ősiséggel kapcsolatos, az utóbbi intézmény eltörlésével hatályát veszítette és az öröklési jog tekintetében is az általános elévülési jogszabályok alkalmazandók, amint ez az 1894. XVI. t.-cz. 89. §-ában is kifejezést nyert. (Curia 1907. szeptember 19. 4387/1906. P. sz.)

*

222. A végrendeleti végrehajtó jogkörébe tartozik ugyan mindazon intézkedések megtétele, amelyek a végrendelet akaratának foganatosításához szükségesek és habár ebből kifolyóan nem lehet megtagadni a végr. végrehajtótól azt a jogosultságot, hogy a hagyatéki vagyon biztosítása vagy a hagyatéki követelések behajtása iránt indítandó perekben felperesként fellépessen; mégis törvényes rendelkezés hiányában a végrendeleti végrehajtót ebbeli állásából kifolyóan nem illeti meg az a jog, hogy valamely végrendeleti intézkedés megsemmisítését és hatálytalanítását a végrendeletben meghatározott bontó feltétel beállta alapján per útján követelhesse; amely jog csak azokat illeti meg, akik abból az intézkedésből, illetve a feltétel bekövetkezéséből jogokat származtathatnak. (Curia 1907. szeptember 24. 3986/1907. sz.)

*

223. Egymagában az a körülmény, hogy a végrendelet holléte nem tudatik, nem eredményezi feltétlenül annak mellőzését, ha különben nyilvánvaló, hogy azt a végrendelet hatályában fentartotta és ha annak elveszésében a kedvezményezett nem hibás s emellett a végrendelet alakú anyagi érvénye és tartalma bizonyítatik; de miután bizonyított, hogy a végrendelet az írásbeli végrendeletet magához vette s eltette, arra pedig, hogy végrendelet később a végrendelettel mit tett és különösen hogy azt joghatályában fentartotta-e, a perben semmi adat sincs: ily körülmények közt azt kell feltételezni, hogy azt maga örökhagyó semmisítette meg. (Curia 1907. szeptember 27. 6444/1906. sz.)

*

224. A perben kihallgatott D. M., S. J. és M. M. tanuk vallomásai szerint néhai D. M. előttük, valamint az időközben elhalt K. J. előtt és együttes jelenlétükben 1904. évi május 24-én kijelen-

tette: hogy végrendekezni kíván s összes vagyonát édesatyjának hagyja, de azt nem mondotta, hogy nyilatkozatát szóbeli végrendeletnek kívánja tekinteni. Az 1876: XVI. t.-cz. 15. §-a értelmében a szóbeli végrendelet érvényességének lényeges kelléke, hogy a végrendelező nemcsak végakarátát jelentse ki, hanem azt is kinyilatkoztassa „miként az általa tett nyilatkozatot szóbeli végrendeletnek kívánja tekinteni“. Hogy pedig ez a kijelentés a szóbeli végrendelet érvényességéhez feltétlenül megkívántatik, nyilvánvaló a törvénynek abból a rendelkezéséből, hogy ezt a végrendelezőnek ki kell nyilatkoztatnia. Minthogy pedig a tanuk vallomása szerint D. M. nem nyilatkoztatta ki, hogy az atyja javára tett végintézkedését szóbeli végrendeletnek kívánja tekinteni: meg kellett állapítani, hogy D. M. szóbeli végrendelete érvénytelen. (Curia 1907. október 15. 5779/906. sz.)

*

225. III. és IV. r. alperesek a hagyaték tárgyalása alkalmával a felperesek öröklési igényét egész terjedelmében elismervén, a II. r. alperes H. I. pedig saját személyében öröklési igényt nem érvényesítvén: felperesek az örökhagyó végrendeletének érvénytelenítése és törvényes öröklési joguk megállapítása iránt indított perbe a nevezett alpereseket szükségtelenül idéztette meg; minélfogva az említett alperesek és a felperesek közt felmerült perköltséget a másodbiróság helyesen szüntette meg. Helyes a másodbiróság ítéletének az a rendelkezése is, amely szerint felpereseket az ismeretlen örökösök részére kinevezett ügygondnok díjának megfizetésére kötelezte, mert míg egyfelől a hagyatéki iratokból nyilvánvaló, hogy örökhagyó után a felperesi és alperesi minőségben perben álló testvéreik kívül más ismeretlen örökösök nem maradtak, másfelől a végrendelet érvénytelenítése iránti perbe a végrendeleti örökösön kívül, másnak perbe idézésére szükség nem volt: felperesek a kérelmükre szükségtelenül perbe vont ismeretlen örökösök ügygondnokának díját viselni tartoznak. (Curia 1907. október 8. 5557/1906. sz.)

*

226. A Curia 31. számú döntvényében azt az elvet mondotta ki, hogy magábanvéve az, hogy a canonica visitatio szerint a párbér minden ház vagy telek után szolgáltatik ki, nem képez alapöt arra, hogy a párbér ingatlanokon nyugvó dologi tehernek tekintessék. Ennek az elvnek pedig nyilvánvaló folyománya az, hogy abban az esetben, ha oly ingatlanok, amelyek után a tulajdonos párbért teljesített, a parochiális köteleken kívül álló egyén tulajdonába mennek át, kikötés hiányában egyúttal a párbér teljesítésének a kötelezettsége is az új tulajdonosra átmertnek nem vehető. (Curia 1907. szeptember 26. 7500/1906. sz.)

*

227. Az 1877: XX. t.-cz. 11. §-a szerint a szülőtlén árva tartási kötelezettsége a nagyszülőkre száll át. A törvény ezen rendelkezésében nincs sorrend megállapítva arra nézve, hogy ha mindkét ágbeli (apai és anyai) nagyszülők élnek, ezek közül elsősorban melyik ágbelit terhelje az eltartás kötelezettsége. De ilyen sorrend az idézett törvény 39. §-ának a gyámságra vonatkozó jogosultság sorrendjét meghatározó rendelkezése alapján sem állapítható meg, mert a gyámság a tartási kötelezettségtől teljesen független. Arra való figyelemmel tehát, hogy az unokát a nagyszülőkkel szemben az eltartás kötelezettsége egyenlően terheli, akár apai, akár anyai, akár mindkét ágbeli nagyszülők szorulnak eltartásra, a gyámi törvény 11. §-a fentebb idézett rendelkezésének helyes magyarázata csak az lehet, hogy az eltartásra szoruló unoka ebbeli igénye egyenlőképen mindkét ágbeli nagyszülő terhére esik. (Curia 1907. szeptember 19. 4490/1906. sz.)

*

228. Jóllehet a lakásjog csak személyes jog, melynek telekkönyvi bekebelezése rendszerint csak a tulajdonos engedélye alapján eszközölhető, veszélyeztetett voltának kimutatása esetén azonban ítéletileg is elrendelhető. (Curia 1907. szeptember 25. 4704/1906. sz.)

*

229. A biztosító által kifizetett biztosítási összegről szóló nyugta bélyegilletékét az adós, tehát a biztosító tartozik fizetni és viselni, és külön megállapodás híján ezen illeték összegét a biztosító a biztosítási összegből le nem vonhatja. (Curia 1907. szept. 5-én. 857/906. v. sz.)

Adó- és illetékügyek.

(A m. kir. közigazgatási bíróság pénzügyi osztályának határozatai.)

230. A pénzügyigazgatóság 20,000 koronára vonatkozólag az 1881. évi LXX. törvényczikkben gyökerező illetékmentességet azért tagadta meg, mert ez az összeg nem kötelezvényen alapuló kölcsönnek, hanem vételárhátraléknak felel meg, amely után annak idején nem II. fok, sem 0,70%-os bejegyzési illeték nem fizettetett. A bizonyító eljárás során beszerzett telekkönyvi iratok mellett hiteles másolatban fekvő adásvételi szerződésből kitűnik, hogy a vételárnak 20,000 korona hátraléka évenként 2000 koronás részletekben 6% kamatozás mellett volt fizetendő és az nemcsak a megvett ingatlanokra, hanem a vevők más ingatlanaira is zálogjogilag biztosított. A d.-i 3479. számú telekjegyzőkönyv C. alapján a 11. tétel alatti bejegyzésből és abból a tényből, hogy a vételári részletek az eredeti megállapodástól eltérőleg nem fizetettek le, hanem külön nyilatkozat alapján bekebelezett költség biztosítékkal is megerősítve több mint 10 év mulva egész összegükben ma is

fennállanak, a közigazgatási bíróság azt követeltette, hogy az itt szóban forgó hitelezett vételár nemcsak magánjogilag esik egyenlő tekintet alá a kölcsönből eredő követelésekkel, de az illetékmentességet engedélyező törvény által elérni kívánt célok és okok mindegyike az így hitelezett és állandó jellegű adósságként jelentkező vételárnál is fennforogván, illetékszabás szempontjából nincsen elfogadható indok arra, hogy az illetékmentesség csak azért tagadtassék meg, mert a követelés eredetileg nem pénzben leszámolt kölcsönből származott. Minthogy a nem vitás tényállás szerint a 20,000 korona után 6⁰/₀ kamat volt fizetendő, az új kölcsön pedig kizárólag 5¹/₂⁰/₀-al kamatozik, az 1881. évi LXX. törvénycikk feltételei tehát fenforognak: minthogy az eredetileg is illetékmentesnek elfogadott 7000 koronát és a 20,000 koronát az új 34,000 korona kölcsönből levonva, II. fok. illeték alá 7000 korona esik, figyelemmel a 3000 korona költségbiztosítókra is: a közigazgatási bíróság a panasznak részben helyt adott és panaszosokat 7000 korona után II. fok mellett 25 korona, 10,000 korona 0⁷/₀-al 70 korona, összesen 95 korona fizetésre kötelezve, a többletnek törlesztését rendelte el. (3889/1907.)

*

231. A kiszabási iratok között levő s az 1905. évi június hó 20-ik napján kelt hagyatékárgyalási jegyzőkönyvnek tanúsága szerint (III. 4.) panaszos az 1904. évi márczius hó 13-ik napján elhalt G. József Ágoston hagyatékából, többek között a nevezett örökhagyónak az előjárósági leltár 85. tétele alatt felvett és K. Fülöp és K. Alajos terhére fennálló 48,000 koronás követelését is örökölte és a hivatkozott hagyatékárgyalási jegyzőkönyvben (VI. b.) az átadási kérelem e tekintetben oly irányban terjesztett elő, hogy a kérdéses követelés panaszosnak adassék át, az iratok között levő eredeti kötelezvény ilyen értelemben záradékoltassék és a Budapest főváros pesti részének 6268. számú telekkönyvi betétjében C. 14. alatt az örökhagyó javára e követelés biztosítására, annak erejéig bekebelezett zálogjog panaszos javára bekebelezessék. A budapesti VII. ker. királyi járásbíróságnak az 1905. évi aug. hó 23-ik napján 1904. Ó. 81/15. szám alatt hozott végzése ezt a kérdéses követelést (osztály 3. d) pont) tényleg panaszosnak adta át és megkereste a budapesti királyi törvényszéket, mint telekkönyvi hatóságot, hogy az előbb említett telekkönyvi betétben örökhagyó javára, a követelés biztosítására és annak erejéig bekebelezett zálogjognál a tulajdonjogot panaszos javára kebelezze be. A panasz tárgyát az e telekkönyvi bejegyzés után 0⁷/₀-kal kiszabott 336 korona bejegyzési illeték képezi. A bélyeg- és illetéki törvények és szabályok 1. §-ának C. 5. pontja szerint bélyeg- és jogilleték alá esnek a dologi jogok szerzése végett eszközölt telekkönyvi bejegyzések. Ez következik a bélyeg- és illetéki törvények és szabályok 24. §-ában foglalt rendelkezésekből is, ame-

lyekben a bejegyzési illeték lerovásának módja határozott meg. Ezzel szemben az illetéki díjjegyzék 16. t. A. a) és B. b), nemkülönben D) aa), oo) pontjai meghatározzák azokat a bejegyzéseket, amelyek illetékmentesek. A bélyeg- és illetéktörvények és szabályok idézett szakaszainak, nemkülönben az illetéki díjjegyzék idézett pontjainak egybevetéséből következik, hogy valamely ingatlan tulajdonjogának, haszonélvezeti, vagy haszonvételi szolgáltatásának szerzése végetti bejegyzéseken kívül más dologi jogok szerzése végetti telekkönyvi bejegyzések az illetéki díjjegyzék 16. t. B. a) pontjában megállapított bejegyzési illeték alól csakis a most idézett díjtétel B. b), illetve D. aa) — oo) pontjaiban felsorolt esetekben mentesítvék, már pedig egyfelől panaszos jelen esetre az illetéki díjjegyzék 16. t. B. b) pontja nem vonatkozhatik, másfelől pedig a valamely zálogjogra vonatkozó tulajdonjogbekebelezés a D. pontban felsorolt esetek egyike alá sem tartozik, minek következtében panaszostól a kérdéses zálogjogra nézve, öröklés jogcímén, javára történt tulajdonjogbekebelezés után a bejegyzési illeték jogosan követeltetik. Ezzel szemben a panasziratban felhozottakat figyelembe venni nem lehetett. Különösen nem volt figyelembe vehető az a kifogás sem, hogy abban az esetben nem jogügyleten alapuló átszállásról lévén szó, az illetéki díjjegyzék 16. t. B. a) pontja alkalmazást nem nyerhet az előbbieken kifejtetteken kívül azért sem, mert az idézett díjjegyzék 16. t. B. pontjának bevezető mondata az 1868-iki összeállításban csupán ennyiből állott: „Más dologi jogok szerzése végett“; a folytatólagos közbevetett mondat, t. i.: „tekintet nélkül a jogügylet után járó illetékre“, csak magyarázó és felvilágosító kitétel gyanánt vétetett fel egy utóbbi összeállításba, mely az előbbieken idézett bélyeg- és illetéktörvények és szabályok §§-ainak, valamint az illetéki díjjegyzék hivatkozott rendelkezéseinek egybevetéséből folyó általános szabályt nem módosíthatta és pedig annál kevésbé, mert a kifejtett általános szabályból kifolyólag nem kétséges, hogy példának okáért a bíróság részéről elrendelt végrehajtási zálogjog bejegyzése is bejegyzési illeték alá esik, jöllehet nem vitás, hogy ily esetben a bejegyzés tárgyát képező zálogjognak alapját nem jogügylet képezi. (10087/1906. sz.)

Közlemények.

A kir. közjegyzők országos egylete m. hó 20-án — amint jeleztük — rendkívüli közgyűlést tartott, hogy állást foglaljon az országos ügyvédgyűlésnek azzal a határozati javaslatával szemben, mely a közjegyzői funkcióknak ügyvédek által való ellátását indítványozta. A gyűlésre az ország minden részéből nagy számban jelentek meg az érdeklődők.

A rendkívüli közgyűlést összehívó *Jakab Géza* ujbpesti kir. közjegyző, egyleti alelnök arra való tekintettel, hogy a mai rendkívüli közgyűlés napirendje Zimányi Alajos egyleti elnököt közvetlenül, személyileg is érdekli, ennél fogva ő a mai közgyűlés vezetésében talán feszélyezve lenne, — a megjelent tagok üdvözlése után — *indítványozza*, hogy a mai közgyűlés vezetésére Rupp Zsigmond, a budapesti kir. közjegyzői kamara elnöke kéressék fel, *mely indítványt a közgyűlés közfelkiáltással magdévá tevén*, az elnöki széket *Rupp Zsigmond* foglalja el.

Rupp Zsigmond — az elnöki széket elfoglalván — örömét fejezi ki afelett, hogy a kartársak ily imponáló számban jelentek meg a közgyűlésre, mivel ezzel a napirend iránti meleg érdeklődésüket tanúsítják s a tanácskozásnak nagyobb nyomatókat kölcsönöznek. *Indítványozza*, hogy a vidéki kamarák megjelent elnökei, névszerint *Szmrecsányi László, Pongrácz Kálmán, Lestyán Adorján* és dr. *Mezey Zsigmond* (a kassai, pozsonyi, debreczeni, illetve szegedi közjegyzői kamarák elnökei) társelnökül megválasztassanak, mely indítvány egyhangúlag elfogadtatott.

Ezután *Rupp Zsigmond* elnök a jegyzőkönyv vezetésére dr. *Majer József*, budapesti közjegyzői kamarai segédtitkárt, a jegyzőkönyv hitelesítésére pedig dr. *Cottely Géza* és dr. *Rónay Károly* budapesti kir. közjegyzőket kéri fel.

Elnök ezután röviden ismerteti a mai közgyűlés célját; két kötelezettséget kell ma leróni: az egyiket az érdemekben megőszült elnök: Zimányi Alajos irányában, a másikat a közjegyzői intézmény és közjegyzői kar irányában.

Kivánatosnak tartja, hogy a mai közgyűlés után a tagok tömegesen járuljanak a minister elé, ki a közjegyzők küldöttségét holnap délután 1 órakor fogadja, és kéri a vidéki kartársakat is, hogy — amennyiben tőlük függ — a küldöttséghez minél nagyobb számban csatlakozzanak. Áttér a napirend első pontjára s e részben átadja a szót *Jakab Gézának*.

Jakab Géza: Tisztelt közgyűlés! Kedves és szívesen vállalt feladatot teljesíték, amidőn most — a meghívóban is már jelzett

ünnepi alkalomból — mindannyiunk nevében és nemcsak az épen itt megjelent kartársaink nevében, hanem azoknak a kartársainknak nevében is, akik a mai megjelenésben akadályozva voltak, de együttérzésüket hozzám intézett leveleikben kifejezték és távolmaradásukat kimentették, tehát ezeknek nevében is, országos egyletünk összességének nevében, igaz örömünknek kifejezését tolmácsolom ama legfelsőbb fejedelmi tény alkalmából, mely szerint a mi nagyrabecsült elnökünk, Zimányi Alajos, magas kitüntetésben részesítettett, amely által nemcsak ő maga ruháztatott fel díszszel, hanem általa mi is, az országos egylet is, a megtiszteltetésnek részeseivé lettünk. Részeiseivé igenis, mert hiszen tudjuk nagyon jól, hogy az ő hosszú életpályáján át folytatott munkálkodásának javarésze épen országos egyletünk élén telt el, itt munkálkodott ő a mi javunkra.

A felsőbb kitüntetéseknel, hogy azok általában a köztudatban azt a hatást keltsék, hogy azok valóban igaz érdemeket jutalmaznak, hogy egy kitüntetés kétkedés vagy gáncs nélkül, sőt elismerőleg fogadtassék, szükségképen kell, hogy felismerje a köztudat, miszerint egy-egy kitüntetés mindig igaz érdemeket, a közjó javára kifejtett hasznos és buzgó munkálkodást, önzetlen polgári köztevékenységet és az élethivatás feladatainak tisztakezü, becsületes teljesítését jutalmazza. Így a kitüntetésben nyilvánuló fejedelmi tény nemcsak külső díszszel, hanem erkölcsi, ethikai tartalommal is bír, és annak viselőjére nemcsak hogy megtisztelő, hanem azonkívül kihatásában példaadó, sőt egyszersmind serkentő is a polgári erények kultúrára. Így fogom én fel, és így méltányolom a kitüntetésnek ethikai értékét. Ámde sajnós, tisztelt közgyűlés, a köztapasztalat és a mindennapi élet, mely társadalmunknak elfajult kinövésével fenhéjazással, hiúsággal, önzéssel és érdekhajhászással van tele, más tudatot táplál. Azt látjuk ugyanis, hogy manapság általában a kapaszkodó hiúság, a beteges feltünnivágyás, a gögös pöffeszkedés avagy az anyagi és üzleti érdek — sokszor nem is válogatott eszközökkel — érvényesül. Társadalmunknak ennyire züllött erkölcsi hanyatlása mellett nem csoda aztán, ha az a felségtény, az a fejedelmi jog, amely kitüntetések adományozásánál magasabb erkölcsi értékkel kellene, hogy bírjon, manapság bizony általánosságban és legtöbb esetben a kalmárkodás és a stréberkedés köznapi árúczikkévé fajult azért, hogy mintegy hágcsó legyen a kapaszkodásra, igazoltatván — erkölcsileg ugyan meg nem engedhetőleg — az a tétel, hogy a pénz minden, pénzzel mindent meg lehet szerezni. Nem csoda aztán, hogyha kissé szigorúbb erkölcsi felfogású ember, aki, mint mondám, a kitüntetésben nemcsak külső cziczomát, hanem belső — ethikai — tartalmat is keres, manapság a — különben nagyon szaporán osztogatott — kitüntetések legtöbbjét kétkedő gyanakvással, sőt mosolylyal fogadja, látván azt, hogy az sok esetben nem egyéb, mint épen az igaz érdemnek, a jellem fajsúlyának, hiányát pótló eszköz a középességből való kiemelkedésre.

Ellenben mindig magasabb érzéseket kelt fel annak a tudata, amit épen a saját karunk kebelében örömmel tapasztalunk, az t. i., hogy látjuk, hogy a mi karunkat már ismételten érte a fejedelmi kegy igaz és maradandó érdemeknek magas kitüntetésben való részesítése által, hogy látjuk, miszerint megtalálta ma is a fejedelmi kegy az arra kiváltképen méltó és érdemes férfiút a mi nagyrabecsült, szeretett elnökünkben, Zimányi Alajosban. (Éljenzés.) És örömmel constatáljuk, hogy immár hárman vannak díszei karunknak és példányképeink, akikre mindannyian örömmel büszkék vagyunk. (Éljenzés.)

Nem akarom, tisztelt közgyűlés, felsorolni a mi nagyrabecsült elnökünknek, karunk kezdettől fogva fáradhatatlanul munkás tagjának, egy hosszú életpályán át csendben, zajtalanul, hangya-, méh-módra — talán mondhatnán — az előretörekvés hangos lár-mája és pózolás nélkül összegyűjtött értékeit, kincseit, amelyeket — hogy egy fogalommal fejezzem ki — köznyelven érdemeknek szoktunk nevezni; nem akarom kiszínezve festeni az ő tiszta jellemét, az ő szolid lelkületét, kartársai iránti hűséges ragaszkodását s intézményünk és karunk iránt lelkesedő idealizmusát, mert talán mindezekkel akaratlanul is sérteném az ő puritánságát, az ő szerénységét. De hiszen ismerjük őt jól mindannyian, ismerjük őt, aki mindig hivatásának élt, aki polgári és kari kötelességeinek mindig szigorúan megfelelt, aki mindig javunkra munkálkodott. Reá nagyon is alkalmazható és illik a hajdani rómaiaknak az az életszabálya: senkit sem bántani és mindenkinek megadni a magáét. (Úgy van!)

Azért azt hiszem, elég lesz, ha összefoglalásképpen csak annyit mondok, hogy benne igaz embert igaz érdemekért ért a magas fejedelmi kitüntetés. (Úgy van!) Azt hiszem tehát, mindnyájunk nevében lelkesülten üdvözölhetem őt és kérem, hogy továbbra maradjon a mi egyeletünknek vezetője. (Általános éljenzés és taps.)

Szmrecsányi László csak azért szólal fel, hogy a vidéki kartársak nevében is intéztessék az ünnepelthez üdvözlét. A kitüntetésben a nemes, ideális törekvés, az igazi érdem megjutalmazását látja, amely az intézményt is megtiszteli. Biztosítja az ünnepeltet mindnyájunk szeretetéről, ragaszkodásáról és nagyrabecsüléséről és *indítványozza*, hogy az ő bokros érdemei az ezen alkalomból felveendő jegyzőkönyvben méltattassanak és illő módon megörökíttessenek.

Zimányi Alajos a szeretet és becsülés megnyilvánulásáért megindulva mond köszönetet, megnyugvással tölti el a tagtársak elismerése és ragaszkodása. Egész életében főtörekvése volt a közjegyzőség ügyét szolgálni, az intézményt fejleszteni. Sem rajta, sem a többiekben nem mult, hogy az oly mértékben nem sikerült, amint azt óhajtották. Az eszmék, a törekvések erős forrongásban vannak, érvényesül a mindenek harcza, mindenek ellen, és ebben a forogtagban a közjegyzőség mintegy céltáblául lett kitűzve. Ezt a multa

nézve! A jövőre nézve pedig továbbra is kötelességének fogja ismerni a munkásságot, tevékenységet a közjegyzőség fejlesztése érdekében. Súlyos helyzetünkben czélszerű, hogy óvásunkat — mint most, úgy ezután is — tömegesen nyilvánítsuk. A minister az egylet nevében neki átadott memorandumot szívesen fogadta és kijelentette, hogy azt figyelemre méltatja s ami tőle telik, azt meg is fogja tenni.

Rupp Zsigmond az egylet nevében köszönetét fejezi ki Zimányi Alajosnak eddigi értékes működéséért s Szmrecsányi László indítványának megvalósítása czéljából *indítványozza*, hogy Jakab Géza ünnepi beszéde egész terjedelmében vétessék fel a jegyzőkönyvbe.

Elnök felkéri ezután *dr. Charmant Oszkárt*, mint előadót, hogy a napirend második pontját ismertesse.

Charmant Oszkár dr. budapesti kir. közjegyző ismertette az ügyvédi kar mozgalmát. Az ügyvédgyűlés napirendjén szerepelt Menyhárt-féle indítványt nem tartja komolyan számbavehetőnek, mert ez az indítvány egyfelől a mai különálló közjegyzői intézményt megszüntetendőnek véli, aminek minden igazságügyi érdek és az összes modern államok jogfejlődése ellentmond, másfelől ugyanazzal a lélegzettel az intézmény visszaállítását követeli, midőn azt javasolja, hogy a közjegyzői teendők egyes, az ügyvédi kamarák által kijelölt és az igazságügyminister által megerősített ügyvédekre bizassanak, akiknek megfelelő képesítésök, gyakorlati idejük, óvadékösszegük stb. legyen. A közjegyzői kinevezés ma is hasonló feltételekhez s elsősorban az ügyvédi diplomához van kötve. A közjegyzői állások túlnyomó részére a közjegyzőhelyettesek mellőzésével gyakorló ügyvédek neveztetnek ki. Az egész indítvány a készületlenség és tájékozatlanság bélyegét viseli magán és csodálni való, hogy az ügyvédgyűlés nem átalotta napirendjére tűzni.

Komolyabb méltánylást érdemel az ügyvédeknek egy másik kívánsága, hogy t. i. olyan helyeken, ahol közjegyző nem székel, a közjegyzői teendők egyes ügyvédekre bizassanak. Olyan hely az országban, hol közjegyző nem székel, de ügyvéd igen, 302 van, ezek közül 116 járásbirósági székhely. Az indítvány hatása, ha az indítvány megvalósulna, abban nyilvánulna, hogy az a 224 vidéki közjegyző, akinek a kerületéhez a kérdéses helyek tartoznak, irodáját többé fenn nem tarthatná, mert ezek a vidéki irodák úgyszólván kizárólag a hagyatéktervezési ügykörben bírják anyagi létalapjukat és magának a közjegyzői székhelynek ügyforgalma vidéken az irodákat főtartani nem képes. Ezt az ügyforgalmi statisztika kétségbevonhatatlanul bizonyítja. Épen ez a körülmény akadályozta meg eddig a közjegyzői állások nagyobb mérvű szaporítását. De ha már a közjegyzői intézmény nagyobb elterjedése oly módon czéloztatik, hogy az ügyvédi és közjegyzői munka között a nem ok nélkül emelt válaszfal lerontassék, akkor nincsen semmi elfogadható ok arra nézve, hogy ez ne a közjegyzőknek ügyvédi

jogosítványokkal való felruházása által történjék, hanem megfordítva. Elfogadásra ajánlja a következő határozati javaslatot:

A magyarországi kir. közjegyzők országos egyesülete az ügyvédi karnak azt a mozgalmát, mely az ügyvédség kereseti viszonyait javítandó, más igazságügyi szerveknek, jelesen a rokon közjegyzői karnak anyagi létföltételeit kívánja aláásni, megdöböntőnek és elszomorítónak tartja. Az ügyvédgyűlés napirendjén állott Menyhárt-féle határozati javaslat, mely egyenesen a mai közjegyzői intézmény eltörlését óhajtja, semmivel meg nem okolt és példátlanul álló visszefejlődését jelentené igazságügyi szervezetünknek. Az a javaslat pedig, hogy oly helyeken, ahol közjegyző nem székel, ügyvédek bizassanak meg közjegyzői teendőkkel, arra való tekintettel, hogy az országban 302 ilyen hely van és ezek közül 116 járásbirósági székhely, arra a 224 vidéki közjegyzői állásra nézve, melyek kerületéhez ezek a helyek tartoznak és melyek a hivatalos forgalmi statisztika adatával igazolhatólag csak a legszerényebb kereseti határok közé vannak utalva, az ügyforgalom több mint felének elvesztését és így az egész közjegyzőségre az anyagi romlást jelentené.

A közjegyzői kar maga is kívánatosnak tartja és régen sürgeti, hogy csekély létszámának nagyobb arányú felemelésével az országban jobban elterjedjen és ezáltal közelebb hozassék a néphez. Hogy ez eddig meg nem történt, annak egyedüli oka az, hogy a vidéki irodák anyagi létalapja ezidőszert majdnem teljesen a hagyaték tárgyalási ügy körén áll, holott az okiratszerző hatáskör, mely a közjegyzőségnek tulajdonképeni rendeltetése, egyrészt az ügyvédeknek, másrészt a községi jegyzőknek azonos hatásköre mellett fejlődni nem tud. Az okiratszerző hatáskörnek a közjegyzői törvény életbeléptetése alkalmával szándékba vett és a legtöbb külsz országban meg is valósított kizárólagossága mellett annyi új közjegyzői állás volna Magyarországon szervezhető és ügyvédekkel is betölthető, hogy ezáltal az ügyvédi kar túlszűfolttsága egy csapásra megszűnne.

Az 5000 tagból álló ügyvédi kar kereseti viszonyainak megjavítására a 284 főből álló közjegyzőség munkakörének részleges vagy egész kisajátítása nem volna érezhető hatással, ha pedig igen, akkor csak az ügyvédi pálya succrescentiáját növelné, az ügyvédi kart még jobban felduzzasztaná és a karnak az ország viszonyaihoz képest aránytalan megnövekedésében rejlő gazdasági és sociális

veszedelmeket fokozná anélkül, hogy magának az ügyvédi karnak anyagi helyzetét javítaná.

A közjegyzői kar bizik abban, hogy nem az ügyvédség egészének, hanem csak egy töredékének mozgalmával áll szemben, mely maga is a kérdés alaposabb tanulmányozása után mozgalmát, mint az igazságügy általános érdekeibe ütközött, a kari érdekek szempontjából nem célravezetőt s a rokon közjegyzői kar fennállását veszélyeztetőt elejteni fogja.

Dr. Róth Zsigmond kiskunfélegyházi kir. közjegyző kétségbevonja, hogy az ügyvédeknek anyagi helyzete tényleg általában olyan kedvezőtlen volna. A kereseti viszonyok országszerte súlyosabbakká váltak és az élet szertelenül megdrágult, ezek a körülmények minden kereseti ágra egyformán nyomasztóan hatnak. Tapasztalataira hivatkozik, melyek azt igazolják, hogy az összes kereseti foglalkozások között épen az ügyvédség az, amely még legjobban ellátja embereit. Számos esetben az ügyvédi kereset még ma is bő vagyonszerzés forrása. A legtöbb esetben tisztességes megélhetést biztosít. Vannak kivételek, de ezek minden kereseti ágban előfordulnak és minden egyes esetben egyéni okokra vagy más különös körülményekre vezethetők vissza. Épen az a tény, hogy az ügyvédi pályára tolul a diplomás intelligencia legnagyobb része, holott más pályák, mint például az orvosi vagy mérnöki, elhagyatva állanak, annak a bizonyága, hogy a tapasztalat, melyre hivatkozik, általános és felfogását épen a legközelebről érdekelt felek osztják. A kereslet és kínálat törvénye a legmegbízhatóbb útmutató. *Dr. Charmant Oszkár* határozati javaslatát magáévá teszi.

Dr. Szécsi Ferencz, hatvani kir. közjegyző, a közjegyzők kereseti viszonyait világítja meg. Az aranybányákról szóló mese ugyan ma már sehol sem talál hitelre; — de a valódi helyzet mégis csak az ismeri, aki a közjegyzői irodák ügyforgalmi statisztikáját tanulmányozza. Eltekintve a népességi góczpontoktól, ahol a nagyobb forgalom, vagy egyéni tulajdonságok éreztetik hatásukat, a többi úgynevezett vidéki irodák, az összes irodáknak legalább 9/10-ed része kizárólag a hagyatéki tárgyalásokból él, aminek oka abban van, hogy az okiratszerző hatáskört, a közjegyzőség tulajdonképeni hivatását, részben az ügyvédek, de túlnyomó részben a községi jegyzők monopolizálják. A 280 tagból álló közjegyzői kar nem kelhet versenyre az 5000 főből álló ügyvédi karral és a több mint 4000 főből álló jegyzői testülettel. A hagyatékoknak pedig, melyeket a közjegyző tárgyal, 1/3-ad része ingyenes, a többi túlnyomóan a legalacsonyabb, 6—10 koronás díjtételek között mozog; a 24—30 koronás díjtételek már a kivételek közé tartoznak. A hagyatéki megbízások átlagszáma pedig az utolsó év ügyforgalmi statisztikája szerint egy évben 422 volt. Az ügyvédek nem tudják, milyen

csékely hozománya van a leányzónak. Elfogadja a dr. Charmant Oszkár által előterjesztett határozati javaslatot.

Dr. Lipcsey Péter, egri kir. közjegyző, indítványozza, hogy a közgyűlés foglaljon állást az ügyvédi numerus clausus behozatala érdekében. Ez nem belső kérdése az ügyvédi karnak, hanem általános igazságügyi kérdés. Az ügyvédgyűlés lefolyása azt mutatja, hogy az ügyvédi kar túlnépesedésével az összes többi igazságügyi testületek fennállását veszélyezteti. Érdekükben a kincstári, közalapítványi, vasuti ügyészségek megszüntetendők, a közjegyzőség eltörölendő lenne, a bírák is felerészben ügyvédekből volnának ki-nevezendők, de csak a táblai és curiai bírák. Feltűnő, hogy az ügyvédek a törvényszéki bírói állásra nem reflectálnak. Az ügyvédi áradat az igazságügy egész mezejének elöntésével fenyeget. Azonban az ügyvédi kar túlnépesedése akkor sem szűnne meg, ha minden ponton célzott volna, annál többen özönölnének mindig az ügyvédi pályára, amennyivel több lehetőséget fog nyújtani ez a pálya a megélhetésre. A túlnépesedés kérdését csak a numerus clausus képes megoldani. Nemcsak ő, hanem az egész közjegyzői kar a legnagyobb rokonszenvvel viseltetik az ügyvédség iránt és ennek nemcsak anyagi boldogulását, hanem tekintélyének emelését és az igazságügy és nemzeti függetlenség érdekében fekvőnek tartja. Ezért is óhajtja a numerus clausust.

Jakab Géza, újpesti közjegyző, utal arra, hogy az ügyvédség a közjegyzői intézményt Magyarországon már úgy is egészen falhoz szorította, nemcsak az okiratszerző hatáskör és perenkívüli képviselőlet elfoglalásával, hanem azáltal is, hogy a legtöbb esetben — és minden esetben a kedvezőbb anyagi helyzetű — közjegyzőségek a közjegyzői helyettesek mellőzésével ügyvédek által töltetnek be, ami az önálló közjegyzői intézményt lehetetlenné teszi. E tekintetben a viszonyok legujabban még rosszabbodtak is. Behatóan fejtegeti az ügyvédi és közjegyzői foglalkozások között fennálló és törvényesen megállapított incompatibilitást, melyet az ügyvédek kívánságainak teljesítése esetében meg kellene szüntetni, holott az belsőleg nagyon megokolt és a modern jogfejlődés által nem hiába elismert és érvényesített eszme.

Dr. Kálmán Antal, szeniczi közjegyző, utal arra a visszaságra, hogy míg az ügyvédek egyfelől azt kívánják, hogy közjegyzői teendők végzésével ruháztassanak fel, addig másrészt a leghatározottabban ellene vannak annak, hogy a közjegyzők viszont ügyvédi teendőkkel ruháztassanak fel.

Rupp Zsigmond közgyűlési elnök a közgyűlés nevében köszönetet mond dr. Charmant Oszkár előadónak munkásságáért.

Súlyt helyez arra, hogy a közjegyzőséget is érdeklő törvényjavaslatok codificáló bizottságaiban a közjegyzőség is képviselve legyen (e részben az új perrendtartási javaslat előkészítésénél a

közjegyzőségen tényleg sérelem esett), de ettől nem vár annyit, mint attól, hogy a közjegyzőségre nézve a képviselői incompatibilitás megszüntetessék. Annak idején ez irányban állást is foglalt, de e törekvése az akkori miniszterelnök ellenállásán hajótörést szenvedett. E mozgalmat most meg kell újítani, amire legjobb alkalom kínálkozik az új választási törvény codificálásával. Formális indítványt nem tesz, de kéri, hogy a kérdés a központi bizottság elé utasíttassék azzal, hogy ez annak idején a kérdést szőnyegre hozza.

Elnök tekintettel arra, hogy az ügyvédi numerus claususra vonatkozó indítvány elsősorban az ügyvédség belső jogkörét érinti, felkéri dr. Lipcsey Pétert, hogy a numerus claususra vonatkozó indítványt vonja vissza.

Dr. Lipcsey Péter eme szóban forgó indítványát visszavonta.

Elnök ezután felteszi a kérdést a dr. Charmant Oszkár által előterjesztett határozati javaslat el- vagy el nem fogadása iránt, mire a közgyűlés a dr. Charmant Oszkár által előterjesztett fenti határozati javaslatot egyhangúlag elfogadta, illetve határozatra emelte.

Charmant Oszkár, napirenden kívül — felveti a kérdést, vajjon a közjegyzők, hogy mindennemű támadásnak jövedelmeket illetőleg elejét vegyék, nem lennének-e hajlandók az évi ügyforgalmi kimutatások kapcsán a fokozatos díjra és a hagyatéki tárgyalási díjatalányra szorító kimutatást is betérjeszteni. Ezt ő a közjegyzői irodák jövedelmezősége tárgyában felhozni szokott valótlan állításoknak, melyek az egyes közjegyzői irodák jövedelmét a tényleges jövedelemnek sokszoros összegében szokták feltüntetni, leghathatósabb ellenszere gyanánt tekinti.

Többek hozzászólása után, elnök — tekintettel arra, hogy a közgyűlés ezen a közjegyzők összességét érintő ügyben úgy sem határozhatna — indítványozza, hogy ezen kérdésre nézve hallgattassanak meg az összes közjegyzői kamarák, mely indítványt a közgyűlés egyhangúlag magáévá tett.

Ezután az igazságügyminister elé vezetendő küldöttség vezetésére és bemutatására *Zimányi Alajos* egyleti elnök, szónokául pedig *Rupp Zsigmond* közgyűlési elnök felkérést, illetve megválasztatván, elnök a megjelent egyleti tagokat újból üdvözölte, a közgyűlést berekesztette.

A küldöttség a gyűlést követő napon tisztelgett *dr. Günther Antal* igazságügyi ministernél, aki azt a legkitüntetőbb szívességgel fogadta. Rupp Zsigmondnak a ministerhez intézett beszédét alább egész terjedelmében közöljük.

Rupp Zsigmond beszéde az igazságügyministerhez.

„Kegyelmes Uram! Azok, akik az 1870-es évek elején a közjegyzői intézménynek meghonosítását oly erélyesen szorgalmazták, különösen pedig az 1874. évi törvényhozásnak tagjai, amely a közjegyzői intézményt, nemcsak a közvélemény nyomásának engedve, hanem saját legjobb meggyőződéséből is megalkotta, bizonyosan nem álmodtak arról, hogy ez az intézmény nemsokára megnyilvánuló és alkalomról-alkalomra fokozódó oly támadásokban fog részesülni, amelyek alapjait megrendíteni alkalmasak. De bizonyosan egyenesen kizártnak tartották azok, sőt maga az eszmét lelkesen üdvözlő egész közvélemény is, azt, hogy ép azon körök és közegek, akik e mozgalomnak lelkes vezetői voltak és akik a közjegyzői intézményt ritka egyhangúsággal és lelkesedéssel állíták a közvélemény és a törvényhozás elé a jogrend és a jogszolgáltatás egyik oly oszlopaként, mely nélkül modern jogállam ma már egyáltalán nem is képzelhető, — mondom, hogy ép ezek legyenek azok, akik intézményünk ellen valóságos hadjáratot indítanak!

Ez szomorú és feltűnő jelenség! Szerintünk (bár ne volna így) csak egy magyarázat képzelhető: szétfoslott ugyanis az oly melegen üdvözölt intézményünk iránti lelkesedés, mert (nehezünkre esik kimondani) előtérbe lépett a kenyérkérdés!

A közjegyzői kar tagjai tegnap rendkívül nagy számmal sereglettek össze az ország minden részéből, hogy e kérdéssel foglalkozzanak és az ügyvédi kar mozgalmával szemben állást foglaljanak. Csak bűnös mulasztást követtek volna el, ha ezt nem teszik. Országos egyletünk közgyűlésén alaposan is foglalkoztak a helyzettel és óhajaiknak és tiszteletteljes kéréseiknek előterjesztése céljából *testületileg* kivántak Excellenciád magas színé elé lépni, de ez lehetséges nem lévén, e célra e szerény küldöttség küldetett ki.

Kegyelmes Urunk! Két indítvány merült fel a nemrég tartott országos ügyvédgyűlés előtt. Az egyik indítvány egyenesen kimondatni kívánja a közjegyzői intézmény halálos ítéletét. Azt hisszük, ezzel komolyan foglalkoznunk nem kell. Mert nem képzelhetjük, hogy bárki találkozék, legyen az még annyira elfogult is, aki egy olyan intézmény eltörlésével Magyarország kulturális és jogállapotának olyan szegénységi bizonyítványt szolgáltatna, amely intézmény nemcsak minden jogállam jogrendszerének kiegészítő részét képezi, de már hazai közönségünk bizalmában is mély gyökereket vert! Az indítvány csak annyiban érdemel figyelmet, amennyiben az jelenlegi viszonyainknak és a helyzetnek egyik jellegző symptomáját képezi.

De egy másik indítvány is került szőnyegre, amely ugyan plausibilisnak és egyszerűnek látszik, de melynek megvalósítása a közjegyzői intézmény alapjait szintén megrendítené. E tetszetős indítvány azt célozza, hogy oly helyeken, ahol ügyvéd van, de közjegyző nem székel, az ügyvéd bízzassék meg a közjegyzői teendőkkel. Ez az indítvány azzal indokoltatik, hogy a közjegyzői intézmény nem bizonyult eléggé megfelelőnek. Ha ez így is volna, azt kérdelem, vajjon hol volna a hiba? Ez az egész külföld

példája és az ottani gyakorlati tapasztalatok szerint az intézményben magában nem lehet. E tapasztalatok több helyt évszázadokat karolnak át! Ott az egész nyugat, ott Olaszország, Franciaország, ott vannak a porosz, bajor, rajnai tartományok, ott Belgium, Hollandia stb. És ezeknek mintájára szerveztetett a közjegyzői intézmény egyéb államokban, egyebek közt Magyarországon is és mindenhol virágozik az. Vagy talán a közjegyzői karban magában volna a hiba? Emelt fővel mondjuk: nem! Sőt büszkeségünkre szolgál, hogy még a legveszedelmesebb, legszenvedélyesebb antagonistáink sem állítják ezt! Hisz ezért ragadtak meg a közjegyzői kar különféle közegei: a kamarák, egylet és congressus minden alkalmat, hogy a reform szükségét indokolják, igazolják és sürgessék! Nem akarok ez alkalommal a mellőzhetlen reform kérdésével foglalkozni, csak röviden jelzem, hogy az fővonásaiban nem állhat egyebben, mint a közjegyzői hatáskör kiterjesztésében és a hagyatéki ügyekben a hatáskörnek lehető önállósításában. Ha ez megtörtént, akkor a mozgalomnak az a másik indoka, hogy a népet a közjegyzői intézményhez közelebb kell hozni, tárgyalanná vált, mert akkor a karnak magának régi óhaja teljesülne, mely szerint legalább is minden járásbiróság székhelyére egy-egy közjegyzői állás szerveztetnék és mert akkor nemcsak az azokra kinevezett közjegyzőknek existenciája, hanem mindazon közjegyzőké is biztosítva, maradand, akiktől egy-két járásbirósági terület a mai területi hatásköréből elvonatnék. Ez esetre tehát mind az a két cél éretnék el, amely a mozgalomnak czégérül szolgál!

De még a mai fogyatékos szervezet mellett is megállná helyét ez az üdvös intézmény hazánk kedvezőtlen viszonyai közt is, sőt mi több, önmagából, saját erejéből is fejlődnek a közönségnek melengető bizalmától táplálva, csak ne akadályozzák mesterségesen ezen természetes fejlődését, ne kössék el ütereit. Nem akarok ez alkalommal e kérdéssel tüzetesebben foglalkozni. Csak egy példára utalok: az 1904. évi törvényhozásnak azon szerencsétlen és veszélyes intézkedésére, amelylyel a közjegyző versenyképességét a vidéken a legszenvedélyesebb és leghivatatlanabb antagonistáival szemben egyenesen lehetetlenné tette.

És ezzel az ügyvédi kar mozgalmának felesleges voltát eléggé indokoltam.

De tovább megyek.

Szerintünk ugyanis az indítvány a helyes törvényhozási politika szempontjából is perhorreskálandó. Mert az ügyvédi és közjegyzői hivatás két heterogen hivatás, ezt veszély nélkül egy kézben egyesíteni nem lehet. E részben is utalhatunk az egész külföldre. Nem volt még állam, amelyben e két hivatás egy kézbe lett volna letéve, Poroszország és Ausztriát kivéve, de ez a visszásság emitt is már megszűnt. Retrogád jogfejlődés volna tehát Magyarországon, ha az indítvány megvalósulna.

De különben is, vajjon az indítvány egyáltalán *segítene-e* a bajon? Hiszen csak 302 oly hely van, amelyen közjegyző nem székel, de ügyvéd van és ezek közt 116 járásbirósági székhely. Ha most meg is valósulna az indítvány, akkor 5000 ügyvéd közül vajjon hánynak sorsán volna len-

ditve? És ha igen, akkor az éremnek másik oldalát tekintve: a vidéki közjegyzők legnagyobb részétől egy-két járásbiróság területi hatásköre elvonatnék, illetőleg a közjegyzők hatásköre csak azon egy járásbiróság területére szorítkoznék, amelyen az illető közjegyző székel és akkor ezen közjegyzőknek existenciája tönkre volna téve. Nem ok nélkül voltam tehát oly bátor utalni arra, hogy ezen indítvány megvalósítása is hazánk közjegyzői intézményét alapjában is megrendítené.

Szóval amidőn az indítvány tulajdonképen csak a vidéki ügyvédi kar csekély részének kenyérkérdését képezné, úgy annak elfogadása nemcsak ép annyi közjegyzőnek szintén kenyérkérdését, hanem a közjegyzői intézménynek, tehát egy egész intézménynek magának, *létkérdését* is felidézne.

Ezt pedig ez a tiszteletreméltó ügyvédi kar (ha egyeseknek a már jelzett radikális indítványától eltekintünk) bizonyosan maga sem czélozza!

Akadályoztassék meg az ügyvédi kar tagjainak succrescentiája, mert csakis ebben van a baj. Annál inkább, mert ez már évről-évre veszélyes progressióban fokozódik. Mert minél dúsabb források nyílnak meg egy pályán, annál nagyobb mértékben tódul oda az ifjúság; a baj más intézményeknek tönkretételével nem szünnék meg. Ellenkezőleg, csak tetéztetnék. Kérdem különösen, vajjon a természet és logika e törvényével szemben szabadna-e a közjegyzői intézmény megrendítésére csak kísérletet is tenni, amidőn nem is a közjegyző képezi az ügyvédnek tulajdonképeni concurrensét, hanem a 6000 főből álló községi jegyzőknek veszélyes kara! Ha pedig ez így van, akkor nem utal-e a dolog természete egy sokkal közelebb fekvő intézkedésre, különösen az ügyvédi kar által is nem egyszer is élénken hangoztatott telekkönyvi beadványok ellenjegyzésének kényszerére, amely nemcsak 100—200 ügyvédnek, hanem az egész ügyvédi karnak sorsán lendítene és amely a telekkönyvi biztonságnak legalább is minimális garantiáját nyujtaná, mert arról sem feledkezhetünk meg, hogy az összes európai jogállamok közt, akár telekkönyvi, akár csak jelzálogi intézménnyel rendelkeznek azok, ma Magyarország az az unicum, amely a telekkönyvi jogok biztonságának azon főgarantiájával nem rendelkezik, melyet a bevezetendő ügylet közhitelessége nyujt!

Csak rövideden vetjük még fel, Kegyelmes Urunk, azt a kérdést, vajjon ha csakugyan oly indokolt a kenyérkérdés felvetése, vajjon minek tulajdonítandó mégis a diplomás ifjúságnak oly feltűnő tódulása az ügyvédi pályára? Erre a dolog természete ad feleletet!

Felvethető époly joggal az a kérdés is, vajjon miért tekinti az ügyvédi kar épen a közjegyzőt concurrensének, aki a létfenntartás iránti küzdelmében útját állná? Hisz vajjon az ügyvéd, ha azon számba sem jöhető kevés ügylettől eltekintünk, amelyek törvény szerint közjegyzői kényszer alá esnek, nem versenyez-e a nyugati államok példájának ellenére épen a közjegyzővel az *egész perenkívüli eljárás terén*, de különösen az *okirat-szerkesztés* dolgában? Érdekes adatokat sorolhatnék fel e kérdés illusztrálására, de Excellentiád kegyes türelmével nem fogok visszaélni. Csak egy mozzanatra szabadjon még kitérnem, amidőn végül néhány szerény szóval a közjegyző helyzetét is bátor vagyok jelezni.

Minduntalan hallunk és olvasunk a közjegyzői irodák *aranybányáiról*. Kamaráink az aranybányáknak ezen mesterségesen felkeltett és terjesztett hírét már ismételve a mesék országába utalták. Szó sincs arról, vannak jó közjegyzői stallumok is. De ezek a *ritka kivételek*. És ha tekintetvetünk a közjegyzői szerény díjfokozatra, akkor meggyőződünk arról, hogy ez másképp nem is lehet. Ellenkezőleg, fehér holló számba megy az a közjegyző, ki képes évről-évre annyit félretenni, hogy munkaképtelenség esetére magának, halál esetére pedig hátramaradottainak gond nélküli existenciát biztosíthasson. Pedig ennek *általában* így kellene lenni. Azaz kellene, hogy a közjegyzői állás jövedelme ezt lehetővé tegye. Sőt kell, hogy legyen az országban egypár közjegyzői állás, amely nagyobb jövedelemmel bír. Mert amidőn a közjegyzőnek túlnyomó száma csak igen szerény viszonyok közt él, amidőn annak egyrésze küzd az existencia gondjaival, akkor mi biztatja és mi más bátorítja ezt a szerencsétlent a további kitartásban, mint az, hogy ha érdemeket szerzett: appertura esetén sorsát áthelyeztetés által feljavítsa. De nincs úgy, amint mondják. Valahányszor oly közjegyző halálozik meg, ki oly szerencsés volt utódainak némi vagyont hátrahagyni, akkor mohón kapják fel és terjesztik ennek hírét, mint az aranybányának egy újabb esetét, anélkül persze, hogy megvizsgálnák, hogy vajjon a közjegyző a közjegyzői pályán szerezte-e a vagyont? Vajjon nem volt-e öröklött vagyona? nem hozott-e neje nagy hozományt? stb. E tekintetben is az éremnek másik oldalára kell tekinteni. Utalva kamaráinknak ismételt ebbeli felterjesztéseire: csak egy adatra szorítokozom. Minduntalan fordulnak ugyanis országos egyletünkhöz özvegyek és árvák szerény segélyért és miután az egylet segélyének is megvan a határa, kénytelenek vagyunk saját erőnkéből a bajt lehetőleg enyhíteni. Statisztikai adatokkal fogjuk ezt igazolni.

Kegyelmes Urunk! Végeztem! Lehetetlenség is volna ily rövid tisztelegés alkalmával a helyzetnek minden mozzanatát és kérelmünknek igazságos voltát kimerítően feltárni és igazolni, kénytelenek vagyunk tehát magunknak Excellentiád kegyes engedelmével azt a bátorságot fenntartani, hogy a tegnapi közgyűlésünknek határozatait és óhajait kimerítő írásbeli memorandumban Excellentiád kegyes kezébe juttassuk.

Kegyelmes Urunk! Azon remény biztat bennünket, hogy magának az ügyvédi karnak azon tagjai többségben lesznek, kik azon helytelen és veszélyes indítványoknak megvalósítását ellenzik, hisz úgy látszik, egyik kedvező jele ennek az, hogy az országos ügyvédgyűlés mindkét indítványt alapos megfontolás és tanulmányozás végett levette a napirendről és mindent ezen alapos tanulmányozástól tett függővé.

De ha e részben csalódnánk, még egy másik remény is megnyugtat bennünket és ez az, hogy lehetetlenségnek tartjuk, hogy Excellentiád, mint igazságügyünk legelső öre, megengedhetné azt, hogy egy oly intézmény, mint amilyen a közjegyzői intézmény, amely nálunk is már a nagyközönség bizalmában oly mély gyökeret vert, épen *csak* Magyarországon töröltessék el, holott az minden más országban virágzik. Reméljük továbbá, hogy nem fogja Nagyméltóságod különösen megengedni azt sem,

hogya ha ez az eltörlés nem is következne, a közjegyzői karnak nagyobb része, területi hatáskörének lényeges megcsorbítása folytán, annyi évi becsület és nehéz küzdelem után a proletárság sorsára jusson. Ennek reményében ajánljuk szent ügyünket Excellentiádnak bölcsességébe és kegyes jóakaratába!"

*

Az országos ügyvédgyűlés napirendjére kitűzött *Menyhárt*-féle előadói javaslattal szemben, melylyel lapunk első cikke érdem szerint végez, *dr. Makai Aladár* budapesti ügyvéd egy másik határozati javaslatot terjesztett elő, mely azonban szintén nem tárgyalatott, hanem véleményezés végett az országos ügyvédgyűlés állandó választmányához lett átvéve. Ezen második határozati javaslat a következő volt:

„Mondja ki az országos ügyvédgyűlés, hogy a közjegyzői intézmény mai szervezetét az általános igazságügyi tekinteteknek meg nem felelőnek tartja. Ezért felirattal fordul az igazságügyi kormányhoz és kéri:

1. hogy a megüresedő közjegyzői állások betöltésénél a gyakorló ügyvédek sorából kikerülő pályázók legalább is 50%-os arányban vétessenek figyelembe;

2. hogy novelláris úton a közjegyzői rendtartás akként módosítsák, hogy a közjegyzői székhelylyel nem bíró helyeken ne a kir. bíróságok tagjai végezzék a közjegyzői funkciókat, hanem ezek végzésével a közjegyzői törvény által előírt minősítést kimutató gyakorló ügyvédek a törvényes vagyoni biztosíték fele letételének kötelezettsége mellett, kamarai kijelölés alapján bizassanak meg.“

A határozati javaslat 1. pontja, amint azt a tényleges állapot ismerői előtt nem kell közelebbről fejtegetni, nyílt kapukat döntet. A 2. pontra szintén lapunk első cikke adja meg a választ.

*

Közjegyzők és ügyvédek. A „Jogtudományi Közlöny“ f. évi 44. számában ezen cím alatt egy „vidéki ügyvéd“ a következő megszívlelésre méltó sorokat írja:

„A Jogt. Közl. 40. számában „Egy programpontról, ami nincs“ cím alatt megjelent cikkel teljesen egyetértek abban, hogy csakugyan kár volt az orsz. ügyvédgyűlés jelentős alkalmát elszalasztani és mindent el nem követni, hogy a községi jegyzőknek a jogszolgáltatásra s a közigazgatásra nézve egyaránt káros és veszélyes magánügyködése végrevalahára megszüntetessék.

Az erre irányuló actiónak mindenesetre több értelme lett volna, mint az ügyvédkérdés megoldását holmi utopistikus, a rokon igazságügyi karok érdekeivel szemben elhódítóan agresszív tervekben keresni.

Az ügyvédi karnak a közjegyzői karral *együttműködve* kellene a közös ellenség ellen erélyesen és céltudatosan fellépni. Ebben az esetben bizo-

nyára hamarosan előállana a kívánt eredmény. Ellenben a két kar sajnálatos egyenetlenkedéséből csak a tertius gaudet húz hasznót.

Nemcsak önmaguk iránt tartozó sürgős kötelességet teljesítenének, hanem az igazságügyi közérdeknek is fontos szolgálatot tennének az *ügyvédi kamarák*, ha a *közjegyzői kamarákkal karöltve* indítanák meg mielőbb a közös actiót arra nézve, hogy az a világszerte unicumként álló, ép oly veszélyes és káros, mint felesleges jogszolgáltatási anomália: a közigazgatási hivatalnokok államilag szabadalmazott zugírászkodása jogrendszerünkől végre-valahára kiküszöböltessék.“

*

A bélyeg és illetékek iránti törvények és szabályok magyarázata című közismert kézikönyv ötödik kiadását adta ki *László Pál*, a m. kir. közp. díj- és illetékkiszabási hivatal főnöke, illetékjogunk legkiválóbb ismerője és művelője.

Ebben a kiadásban az előző kiadásnak hét év előtt történt megjelenése óta az illetékügyek terén felmerült minden változtatás, nézet és gyakorlatváltozás a legszabadelvűbb részrehajlatlansággal van ismertetve, amelyek oly lényegesek és mélyrehatóak, hogy ezekre való tekintettel ennek a kiadásnak beszerzése az illetékügyekkel foglalkozók részére szinte mellőzhetlen. Tartalmazza ez az ötödik kiadás az értékpapir-forgalmi adótörvényt: úgy a vonatkozó utasítás, mint a gyakorlatból merített magyarázatokkal. A pénzügyi szakiradalomban ritkán előforduló az a körülmény, hogy egy kézikönyv immár ötödik kiadásban jelenhetett meg s az az élénk érdeklődés, amely az iránt már megjelenése előtt is mutatkozott, minden ajánlásnál ékebben szólnak ezen mű kiválósága mellett. A mű megrendelhető a szerzőnél, fűzve 8 K, díszes vászonkötésben 9 K-ért. Fűzött példányok minden könyvkereskedésben is kaphatók.

*

Személyi hírek. Kinevezettek kir. közjegyzőkké *dr. Kubinyi János* nagyrőczei kir. közjegyzőhelyettes ugyanoda és *ifj. Várnay Ernő* temesvári kir. közjegyzőhelyettes Ujvidékre.